Loviisan kaupungin hyvinvointikatsaus 2023

Loviisa Lovisa

Dokumentin sisältö

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

2 Alueellinen hyvinvointityö 2023

3 Hyvinvointityö 2023

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMAN PAINOPISTEIDEN RAPORTOINTI VUODELTA 2023

4 Loviisan toimenpidematriisi

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

5 Suunnitelman laatijat

6 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

JOHDANTO

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (612/2021 § 6) säädetään, että kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä ja sillä on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain ja valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Loviisan kaupunki ja Lapinjärven kunta muodostivat sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistoiminta-alueen, jossa Loviisan kaupunki tuotti Lapinjärven kunnalle perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelut vanhustenhuoltoa lukuun ottamatta, minkä takia kunnat olivat päättäneet tehdä yhdessä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Loviisan ja Lapinjärven sote-palvelut ja pelastustoimen järjestää Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä alueen kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Itä-Uudenmaan kuntien ja hyvinvointialueen strategisen yhteistyön sopimus hyväksyttiin 2023.

Loviisan kaupunginhallitus (7.12.2022 § 331) ja Lapinjärven kunnanhallitus (6.2.2023 § 18) päättivät jatkaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön ohjausryhmän sekä työryhmän yhteistoimintaa vielä kevätkauden 31.7.2023 asti, jotta hyvinvointialueen ja kunnan palvelukokonaisuudet saadaan hahmotettua paremmin. Heinäkuun loppuun asti Loviisan ja Lapinjärven hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä vastasi poikkihallinnollinen ja ylikunnallinen hyvinvointityön monialainen ohjausryhmä ja työryhmä (HYTE-ohjausryhmä ja HYTE-työryhmä). Ryhmissä oli jäseninä edustajia kuntien hallinnonaloilta ja kolmannelta sektorilta. HYTE-työryhmä käytti tarvittaessa työssään asiantuntijoita. Vuoden 2023 alussa tehtiin viimeinen Loviisan ja Lapinjärven yhteinen hyvinvointikatsaus vuodelle 2022.

Loviisan ja Lapinjärven hyvinvointisuunnitelma 2021–2024 hyväksyttiin Lapinjärven ja Loviisan valtuustoissa (Lapinjärvi 8.12.2021 § 51 ja Loviisa 16.2.2022 § 4). Hyvinvointisuunnitelman lähtökohtana oli Loviisan ja Lapinjärven kuntastrategiat, väestön hyvinvoinnin tilaa kuvaava tilastotieto sekä kuntalaisten ja toimijoiden näkemykset. Vuosittaisissa hyvinvointikatsauksissa valtuustoille raportoidaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutetuista toimenpiteistä, mutta samalla on myös mahdollisuus päivittää tavoitteita ja toimenpiteitä. Vuoden 2023 katsauksessa keskitytään suunnitelman liitteenä olevien matriisien toimenpiteiden raportoimiseen vuodelta 2023.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Vuosittaisissa hyvinvointikatsauksissa seurataan hyvinvointikertomukseen valittuja indikaattoreita.

Vuoden 2023 hyvinvointikatsauksessa on käytetty maaliskuussa 2024 saatavilla olevaa uusinta tilastotietoa.

HYTE-ryhmät valitsivat indikaattoritiedon vertailukunniksi Itä-Uudenmaan kunnista Lapinjärven, Porvoon ja Sipoon sekä muista kunnista Hangon, joka on Uudenmaan reunalla sijaitseva kaksikielinen merenrantakaupunki kuten Loviisakin. Indikaattorien tarkastelussa ilmiöitä tarkastellaan myös koko maan tilanteeseen verrattuna. Vuodesta 2023 alkaen indikaattoreita vertaillaan myös Itä-Uudenmaan hyvinvointilaueeseen.

Indikaattorien lähteenä on käytetty Sotkanet.fi-palvelua ellei toisin mainita. Indikaattoreiden väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen väestötilaston tietoja.

Talous

Tulot

Verotulot, euroa / asukas

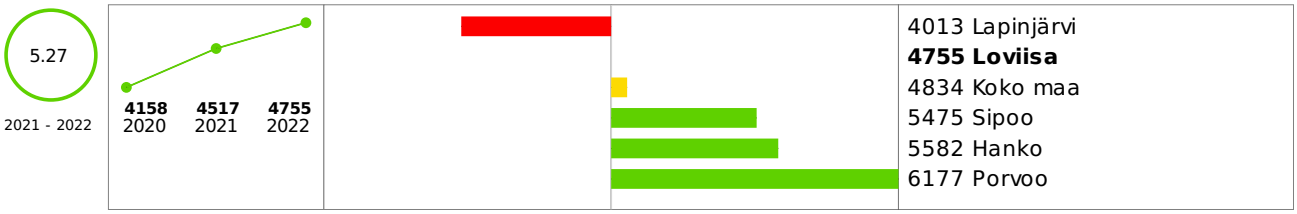

Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

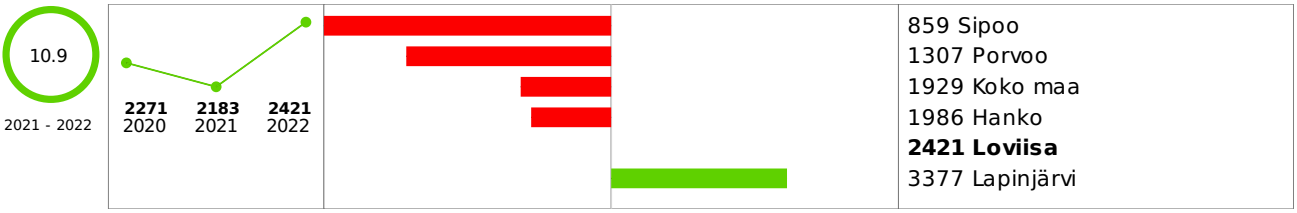

Lainakanta 31.12., euroa / asukas

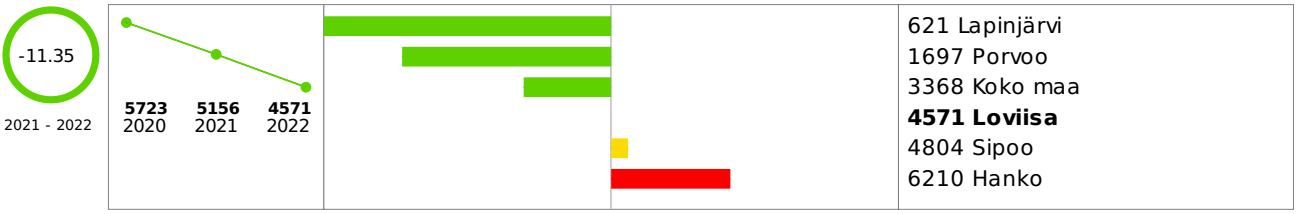

Vuosikate, euroa / asukas

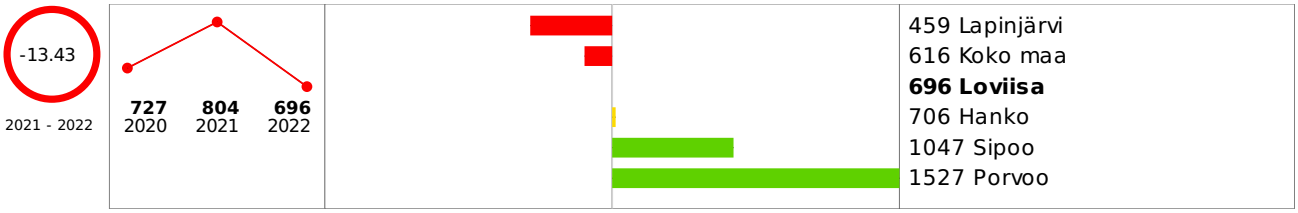

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

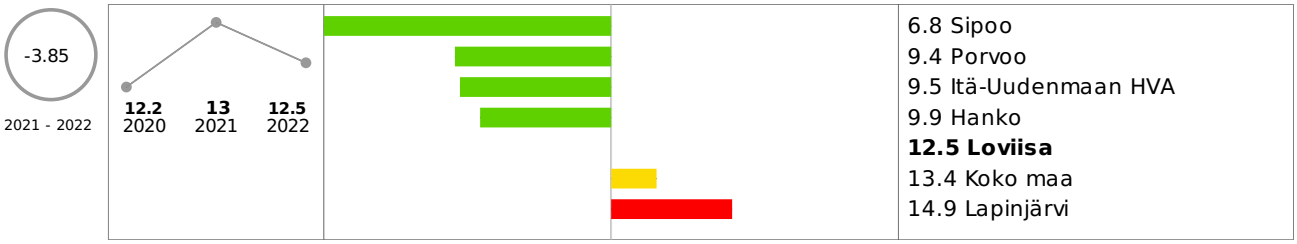

HYTE-kerroin

HYTE-kerroin, 0 - 100

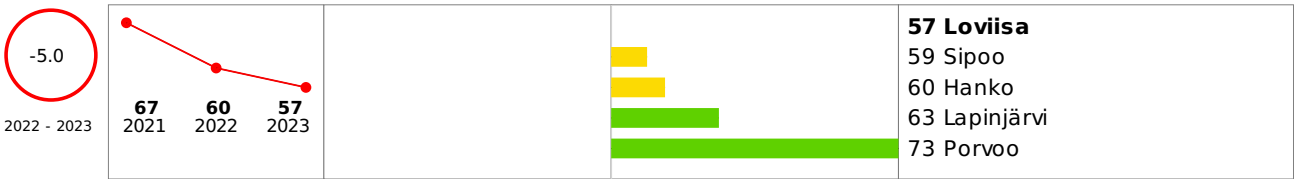

Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen asteikolla 0–100 eli keskiarvo tulosindikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta. Kyseisellä kertoimella Loviisan arvo asukasta kohden euroiksi muutettuna oli vuonna 2023 16,2 euroa/asukas. HYTE-kertoimen arvo olisi ollut Loviisassa 234 100.

HYTE-kerroin euroa / asukas

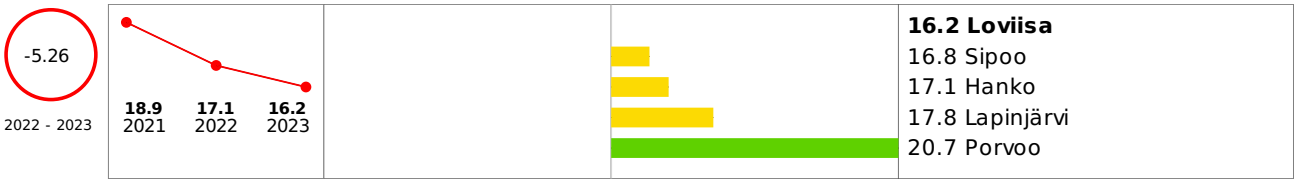

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

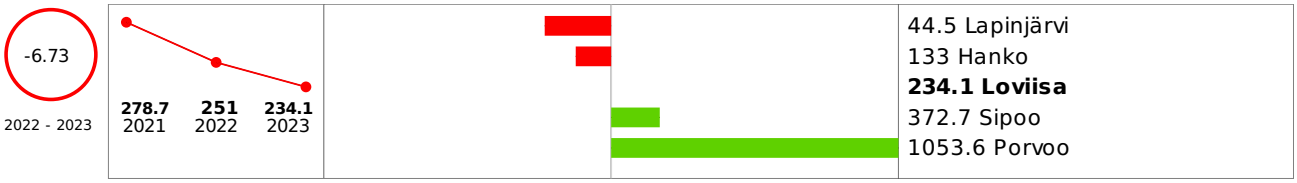

Elinvoima

Väestö

Väestö 31.12.

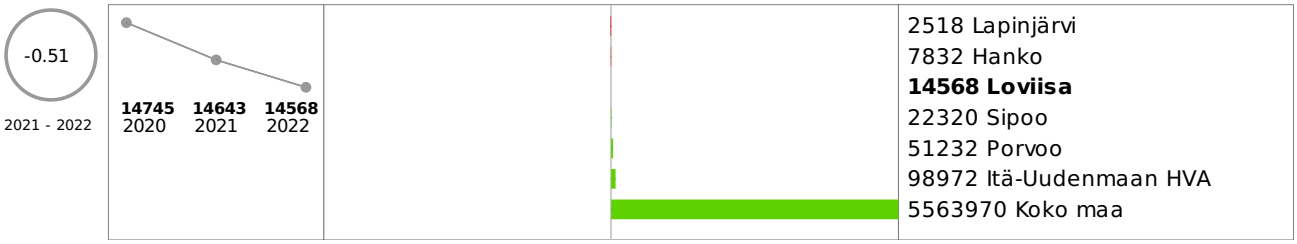

Elävänä syntyneet

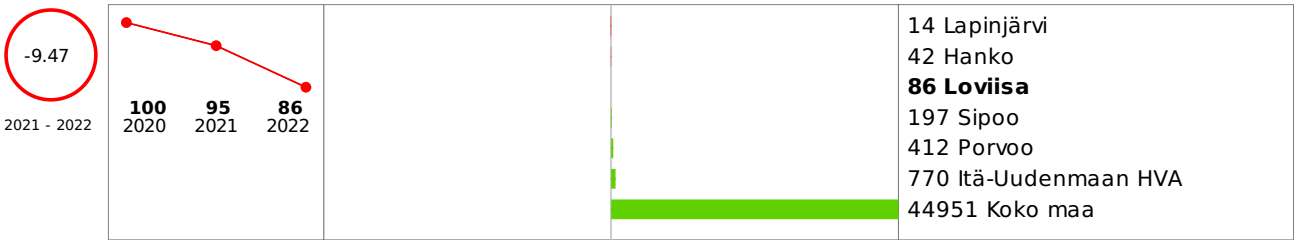

Huoltosuhde, demografinen

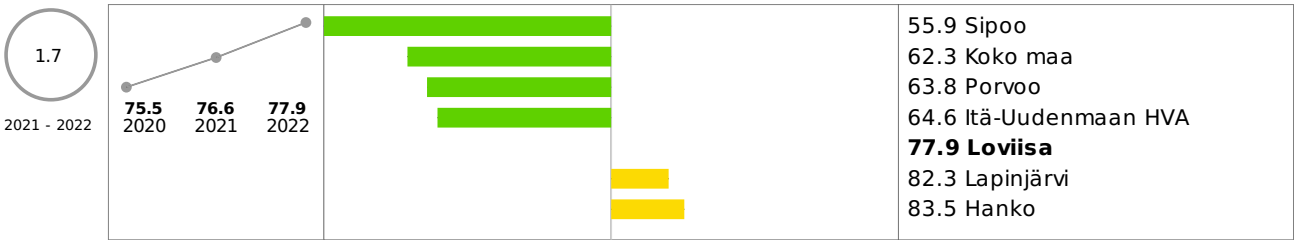

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

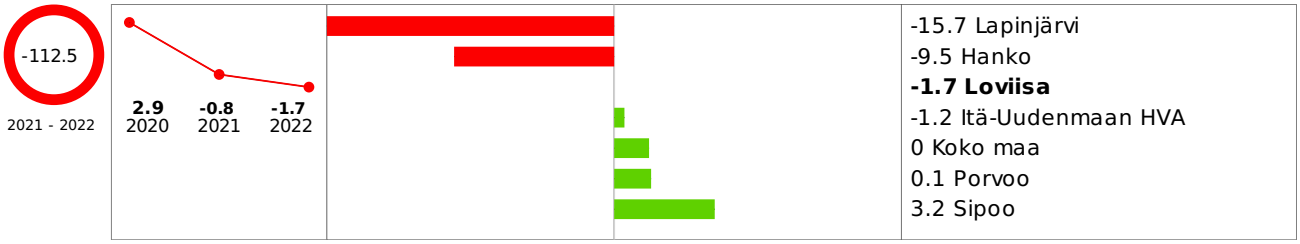

Elinvoima

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

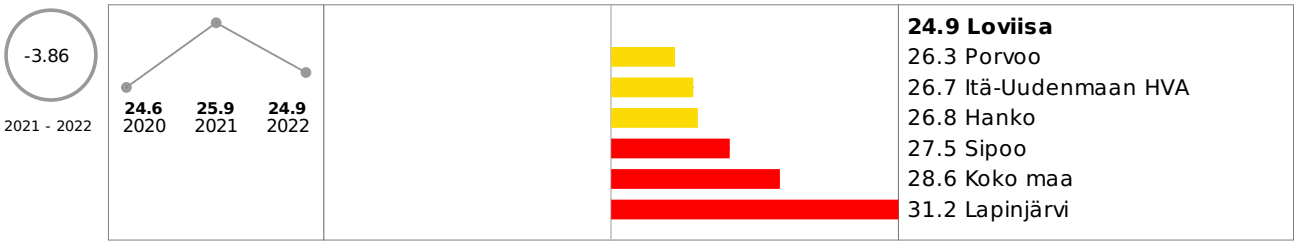

Työlliset, % väestöstä

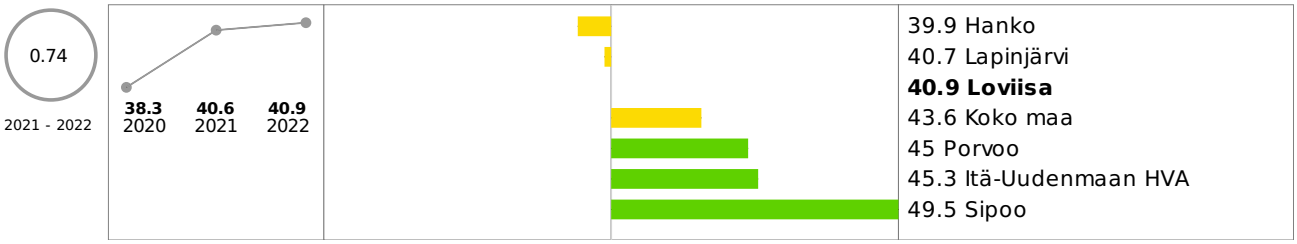

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

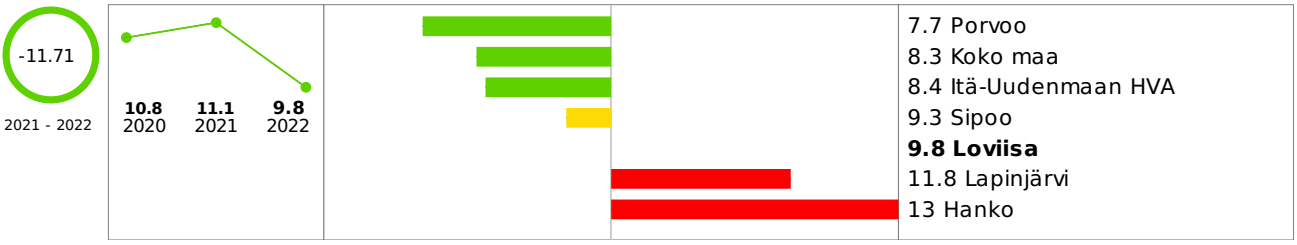

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Talous

Vuosi 2023 oli taas taloudellisilla mittareilla hyvä Loviisan kaupungille. Ylijäämää kertyi 2,4 miljoonaa euroa, joka oli enemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa. Tämä johtui lähinnä siitä, että verotulot toteutuivat noin 3,9 miljoonaa euroa ennustettua korkeampina. Tästä suurin osa selittyy ennustettua paremmista yhteisöverotuloista, jotka taas selkeästi ylittivät ennusteen ja toteutuivat 1,8 miljoonaa euroa korkeampina. Loviisan kaupungin kertynyt ylijäämä on vuoden 2023 tilinpäätöksessä noin 16,5 miljoonaa euroa, joka antaa hyvän perustan tuleville epävarmoille vuosille, jotka sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on tuonut tullessaan kuntasektorille. Epävarmuutta lisäävät myös tuleva TE-uudistus ja valtionosuusjärjestelmän uudistus.

HYTE-kerroin

Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jolla halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Hyte-kerroin muodostuu 15 prosessi-indikaattorista, jotka mittaavat toiminnan nykytilaa ("Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on"), sekä kuudesta tulosindikaattorista, jotka mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tulosindikaattoreilla ja prosessi-indikaattoreilla on yhtä suuruinen painoarvo

HYTE-kerrointa laskettaessa. Keskeistä on, että kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa HYTE-kertoimessa käytettäviin indikaattoreihin. Prosessi-indikaattorit perustuvat THL:n TEAviisari-tiedonkeruihin liikunnassa, perusopetuksessa, kulttuurissa ja kuntajohdossa, jotka tehdään eri hallinnonaloille kahden vuoden välein. Tulosindikaattorit saadaan kyselyistä sekä rekistereistä.

Jokaisesta HYTE-kerroin-tulosindikaattorista (yhteensä 6 kpl) on olemassa alkuperäinen ja skaalattu versio. Sekä alkuperäisellä tulosindikaattorilla että skaalatulla tulosindikaattorilla voi olla vaikutus HYTE-kertoimeen. Mikäli alkuperäinen tulosindikaattori on indikaattorikohtaisella tavoitetasolla, saa kunta automaattisesti skaalatusta indikaattorista maksimipisteet (100). Jos alkuperäinen tulosindikaattori ei ole tavoitetasolla, skaalatun indikaattorin pisteytys määrittyy kahden viimeisimmän mittausvuoden eron suuruuden perusteella. Tämä suhteutetaan muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen. Mitä parempi muutos on suhteessa muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen, sitä paremmat pisteet kunta saa skaalatussa indikaattorissa. Suurimman positiivisen muutoksen saavuttanut kunta saa maksimipisteet (100) ja suurimman negatiivisen muutoksen kokenut minimipisteet (0). Muut kunnat ja hyvinvointialueet sijoittuvat tälle välille (0–100) oman tuloksensa mukaisesti. (Lähde: THL)

Elinvoima

Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston perusteella vuonna 2023 Loviisassa syntyi 88 lasta, mikä on 2 enemmän kuin edellisenä vuonna. Ennakkotietojen mukaan syntyvyys laski koko maassa edellisvuodesta. Ennakkotilaston perusteella Loviisan väkiluku oli vuoden 2023 lopulla 14 458 ihmistä. Tilastokeskuksen vuoden 2023 tilasto on ennakkotilasto, ja tiedot tarkentuvat myöhemmin vuoden aikana.

Väestöllinen eli demografinen huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään. Demografinen huoltosuhde nousee koko maassa väestön ikääntymisen myötä. Loviisan huoltosuhteen arvo on korkeampi kuin koko maan luku. Vuoden 2021 ennusteen mukaan Loviisan väestöllinen huoltosuhde ylittäisi 80 (80,3) vuonna 2025, eli sataa työikäistä kohden on yhteensä 80 eläkeikäistä ja lasta. Siitä eteenpäin Loviisan huoltosuhteen ennustetaan kasvavan tasaisesti vuosittain, ja se olisi vuonna 2040 90,3, kun koko maan ennuste on 67,3.

Vuonna 2023 Loviisassa työttömien työnhakijoiden osuus oli tammikuussa 10,4 prosenttia (2022: 11,6 %) ja joulukuussa 12,3% prosenttia (2022: 10,5 %). Työllisyyskatsauksen mukaan lomautettujen ja alle 25-vuotiaiden määrä kasvoi loppuvuodesta koko Uudellamaalla. Loviisassa pitkäaikaistyöttömiä työttömistä työnhakijoista oli vuonna 2023 tammikuussa 278 (2022: 396) ja joulukuussa 250 (2022: 291). Pitkäaikaistyöttömyyden laskusta huolimatta Loviisan työttömyydessä on havaittavissa rakenteellistumista, mikä näkyy yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden vakiintuneessa määrässä. Loviisan työttömyyden rakenteessa painottuvat yli 50-vuotiaat. Ulkomaalaistaustaisten työttömien määrässä oli hienoista nousua vuonna 2023 (tammikuussa 104 henkilöä, joulukuussa 114 henkilöä). Vuonna 2023 avoimia työpaikkoja oli Loviisassa 236 tammikuussa ja 93 joulukuussa.

Lapset ja nuoret

Uusi alakansio

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

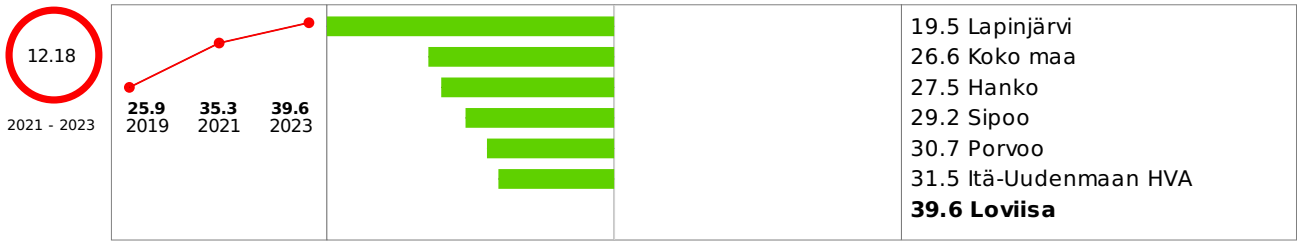

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

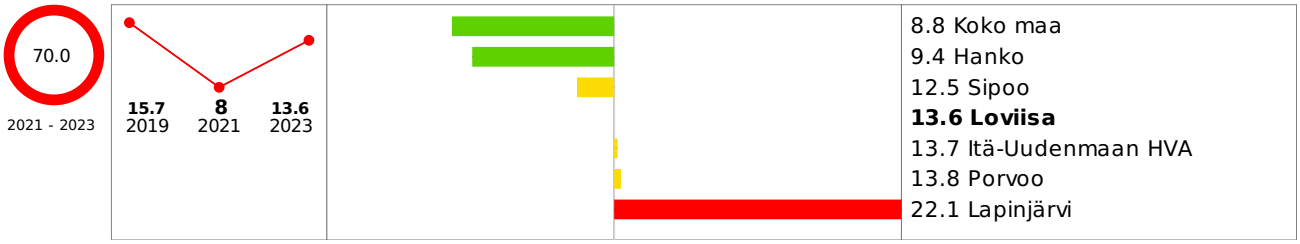

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

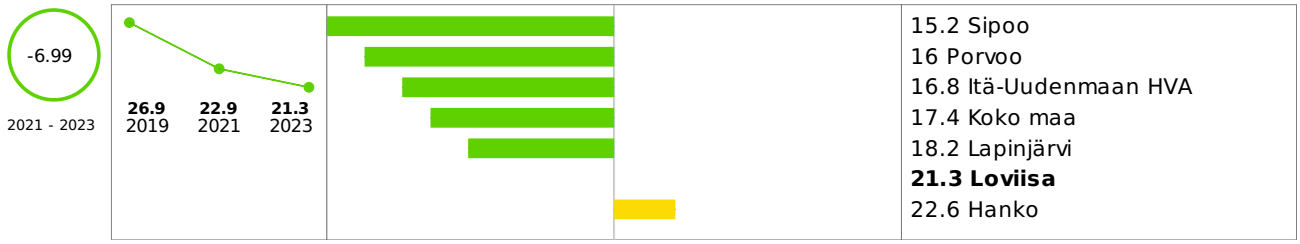

Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

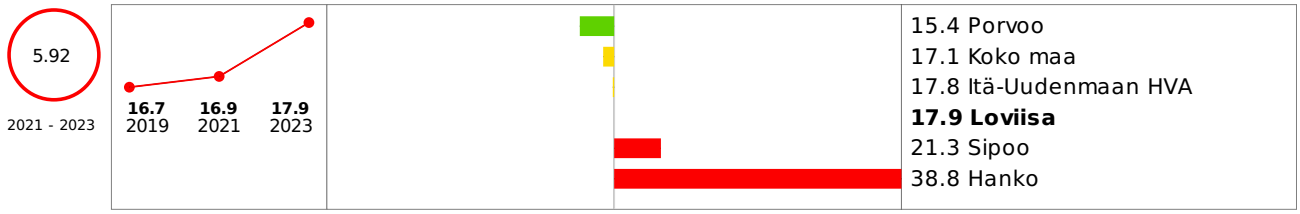

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

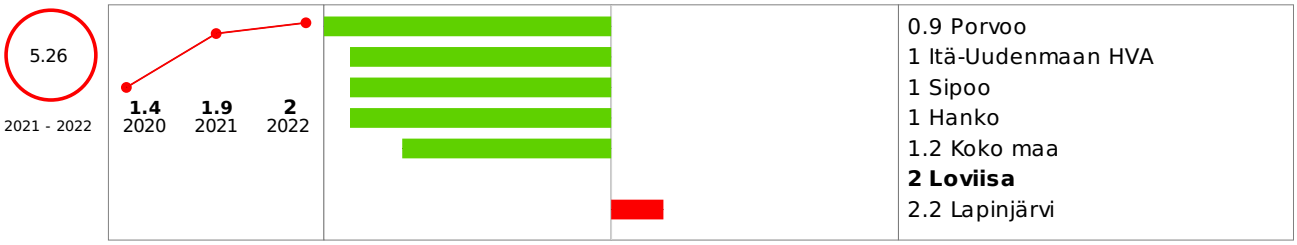

Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

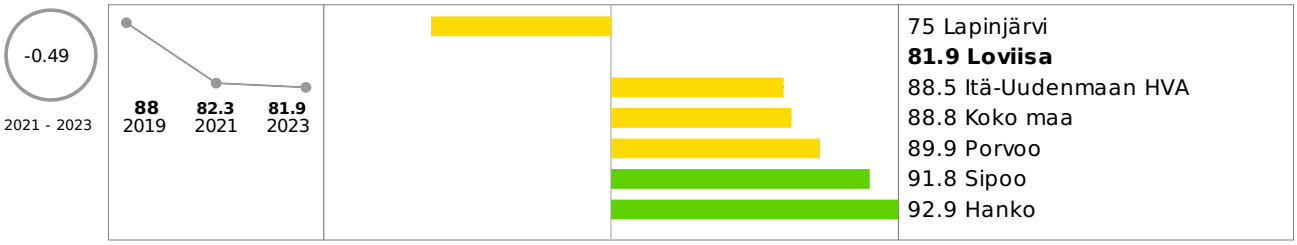

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

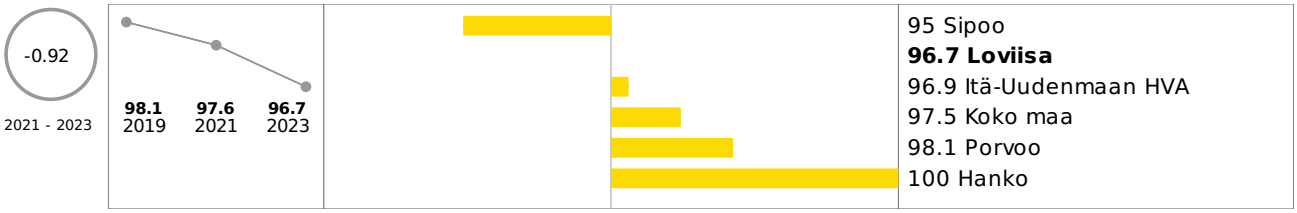

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

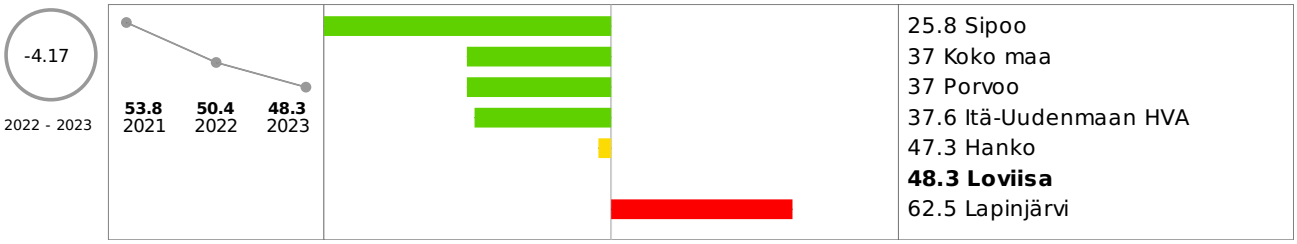

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

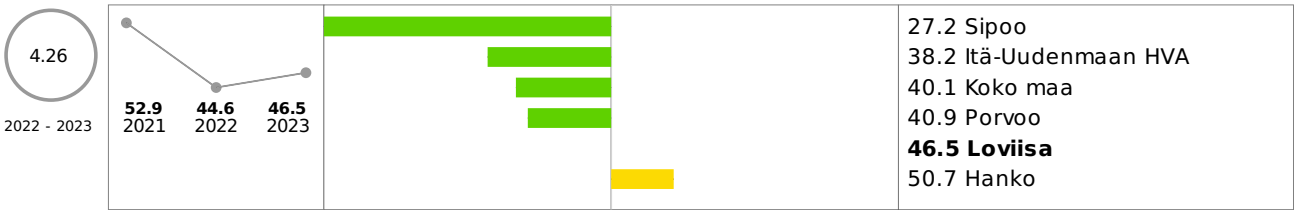

LAPSET JA NUORET - Yhteenveto

Kouluterveyskysely

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi parittomina vuosina. Viimeisimmät kouluterveyskyselyn tulokset ovat vuodelta 2023. Kouluterveyskysely tehdään perusopetuksen 4. ja 5. luokan ja 8. ja 9. luokan oppilaille sekä lukion ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoille. Kouluterveyskyselyn tulokset tilastoidaan oppilaitoksen sijaintipaikkakunnan mukaan, minkä takia ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoiden indikaattoritietoja Loviisasta ei ole saatavissa. Vuoden 2023 uutuutena oli THL:n koosteet, joissa viisi myönteisintä ja viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa edelliseen keruuseen ja koko maahan.

Kouluterveyskyselyn 2023 tulosten käsittelyt Loviisassa:

- Opiskeluhuollon ohjausryhmä 4.10. ja 12.10.2023
- Hyte-ryhmä 5.10.2023
- Reksitiimi 12.10.2023
- Kaupungin johtoryhmä ja HYTE-ohjausryhmä 23.10.2023
- Nuorten moniammatillinen ohjaus- ja palveluverkosto 3.11.2023
- Iltakoulu päättäjille ja vaikuttamistoimielimille 11.12.2023

Tiivistelmä kouluterveyskyselyn 2023 Loviisan tuloksista

THL:n vuoden 2023 kouluterveyskyselyn Loviisan kuntakohtaisten tulosten mukaan kouluruokailuun liittyvät tulokset ovat kehittyneet myönteisempään suuntaan. Sekä 4. ja 5.-luokkalaisista että 8. ja 9.-luokkalaisista noin 80 prosenttia kokee, että koululounaan syömiseen on varattu riittävästi aikaa ja osuus on suurempi verrattuna koko maan noin 70 prosentin keskiarvoihin. Yli puolet lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijoista on sitä mieltä, että koululounas on laadultaan hyvää ja osuus on suurempi suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen vuonna 2021, jolloin yksi kolmesta oli sitä mieltä. 41,6 prosenttia yläkouluikäisitä ja 38,2 prosenttia lukiolaisista, ei syö koululounasta päivittäin ja prosenttiosuudet ovat alhaisempia verrattuna Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen keskiarvoihin.

Moni asia on myönteistä loviisalaisten nuorten harrastamisessa. 97 prosenttia yläkouluikäisistä vastaajista harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa ja prosenttiosuus on korkeampi verrattuna koko maan 95,2 prosentin keskiarvoon. 96,7 prosenttia lukiolaisista harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa ja se on melko samalla tasolla koko maan 97,5 prosentin kanssa. 54,3 prosenttia yläkouluikäisistä harrastaa taidetta ja kulttuuria viikoittain ja osuus on suurempi suhteessa koko maan 47,2 keskiarvoon. Loviisalaisista yläkouluikäisistä tytöistä 64,9 prosenttia ja pojista 39,8 prosenttia vastasi näin.

Samaan aikaan huolestuttavaa on että, vain 81,9 prosenttia alakoululaisista harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa ja prosenttiosuus on alhaisempi verrattuna koko maan keskiarvoon 88,8 prosenttia. 38,5 prosenttia yläkoululaisista, tietää asuinalueensa harrastusmahdollisuuksista ja osuus on alhaisempi verrattuna koko maan 54 prosentin keskiarvoon. Yläkouluikäisitä pojista jopa 47,7 prosenttia ja tytöistä vain 32,5 prosenttia tietää asuinalueensa harrastusmahdollisuuksista, kun edellisen tiedonkeruun aikana yli puolet tiesi. Yksi kolmesta lukiolaisesta kokee, että kiinnostavat harrastukset ovat liian kaukana ja liian kalliita. Vain yksi neljästä lukiolaisesta harrastaa taidetta tai kulttuuria omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, kun koko massa noin yksi kolmesta.

Vuoden 2023 tuloksissa kaikkien kyselyyn vastanneiden kohderyhmien osalta huolestuttavaa on lasten ja nuorten kokemus terveystarkastuksista. Sekä ala- että yläasteikäisistä vastaajista vain noin puolet kokee, että tuntuu turvalliselta kertoa asioistaan terveystarkastuksessa, kun koko maan keskiarvo on melkein 70 prosenttia. 81,1 prosenttia lukiolaisista kokee, että nuoren mielipidettä kuunnellaan terveystarkastuksessa, osuus on laskenut verrattuna edelliseen kyselyyn, jolloin 93,5 prosenttia koki näin.

Yläkouluikäisten viiden myönteisimmän tuloksen joukossa suhteessa koko maahan on se, että yläkouluikäisten osuus, jotka hankkivat välittämisen kautta alkoholia on alhaisempi suhteessa koko maahan. Toisaalta huolestuttavaa on, että loviisalaisten yläkouluikäisten alkoholin ostot vähittäismyynnistä on noussut edellisestä tiedonkeruusta yhdestä prosentista 11,7 prosenttiin. Lukiolaisten viiden huolestuttavimman tuloksen joukossa suhteessa koko maahan on raittius. Lukiolaisista vain yksi neljästä on raitis ja osuus on alhaisempi verrattuna koko maan keskiarvoon 41,9 prosenttia. Lukiolaistytöistä 15,6 prosenttia on raittiita, kun taas lukiolaispojista 39,8 prosenttia.

Move!-mittaustulokset

Move!-mittaustulokset kertovat kuntatasolla perusopetusikäisten (5.- ja 8.-luokkalaiset) lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn tilasta. Fyysinen toimintakyky oli heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien Move!-mittauksien mukaan 5. luokan oppilaista Loviisassa 48,3 prosentilla sekä 8. luokan oppilaista 46,5 prosentilla Loviisassa syksyllä 2023.

Move!-testien kokonaistuloksien perusteella Loviisan viidennen luokan tyttöjen ja kahdeksannen luokan poikien fyysinen toimintakyky on hieman parantunut. Kahdeksannen luokan tyttöjen fyysinen toimintakyky on heikentynyt entisestään. Eri osa-alueiden tulokset ovat valtakunnallisen tason alapuolella monella osa-alueella mutta poikien liikkuvuudessa Loviisan tulokset ovat hieman paremmat kuin koko maassa keskimäärin, vaikka kehitystä parempaan on tapahtunut myös valtakunnallisesti.

Pitkien koulumatkojen arvioidaan vaikuttavan fyysiseen kuntoon heikentävästi, kun koulumatkat kuljetaan aktiivisten kulkutapojen sijaan koulukyydeillä. Loviisassa lasten ja nuorten harrastustoimintaa toteutetaan ja kehitetään kolmen eri hankerahoituksen turvin. Hankkeiden tavoitteena on tarjota mieluisaa, maksutonta harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä, jolloin vältetään passiivisen matkustamisen tarve koulun lisäksi vielä harrastuksiin. Kerhotoimintaa järjestetään heti koulupäivän jälkeen kaikissa Loviisan kouluissa. Kaupungin järjestämä toiminta täydentää seurojen ja muiden toimijoiden toimintaa. Molemmat yläkoulut olivat mukana Liikkuva koulu-hankkeessa vuonna 2023. Hankkeeseen kuului oppituntien taotusta, välituntien aktivoimista vertaisohjaajien avulla, opettajakoulutusta, liikuntapäiviä ja -tapahtumia, eri liikuntamuotoihin tutustumista sekä välinehankintoja toiminnan mahdollistamiseksi.

Loviisan hyvinvointikyselyn 2024 lasten ja nuorten tulokset

HYTE-työryhmä toteutti kuntalaisille hyvinvointikyselyn neljännen kerran helmikuussa 2024, jotta hyvinvointityön tueksi saataisiin tietoa myös kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista. Loviisassa kyselyyn vastasi yhteensä 692. Lasten ja nuorten vastauksiin koostettiin alle 30-vuotiaiden vastaukset. Nuorisolaissa nuoreksi määritellään alle 29-vuotiaat. Vastaajista 48,1 prosenttia oli alle 30-vuotiaita. Vastaajista 11,9 prosenttia oli alle 13-vuotiaita ja 34,9 prosenttia 13–18 vuotiaita ja 1,3 prosenttia 19–29 vuotiaita.

Hyvinvointikyselyn nuorista vastaajista jokapäiväistä hyvinvointia vahvistavana asiana ystäviä piti 28 prosenttia, perhettä 17 prosenttia, harrastuksia 16,5 prosenttia ja liikuntaa ja urheilua 13 prosenttia. Vastaajat vahvistaisivat hyvinvointiaan muun muassa edistämällä kouluhyvinvointia (30 %) lisäämällä liikuntaa (4 %) ja lisäämällä terveellistä ruokailua (4 %). Ympäristössään hyvin olevia asioita oli vastaajista 24 prosentin mielestä luonto, 9 prosentin mielestä kaikki tai melkein kaikki ja 7 prosenttia vastaajista vastasivat, etteivät tiedä. Vastaajat kehittäisivät ympäristössään muun muassa lisäämällä kauppoja ja palveluita (10,5 %), koulua ja palveluita (8 %) ja ei mitään (7 %).

Osallisuus ja osallisuuden kokeminen on yksi tärkeä osa hyvinvointia. Hyvinvointikyselyn nuorista vastaajista 12,2 prosenttia (kaikista vastaajista 2024:13,6 %, 2023: 16,3 %, 2022: 20,9 %, 2021: 28,5 %) tunsi, ettei voi lainkaan vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassa. Hyvinvointikyselyn kysymyksen ”ottaen kaikki seikat huomioon kuinka onnellinen olet” loviisalaisten nuorten onnellisuuskeskiarvo asteikolla 1–5 oli 3,6 (kaikista vastaajista 3,7). Erittäin onnettomaksi itsensä kokivat 4,8 % (kaikista vastaajista 2024: 2,3 %) prosenttia vastaajista.

Työikäiset

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

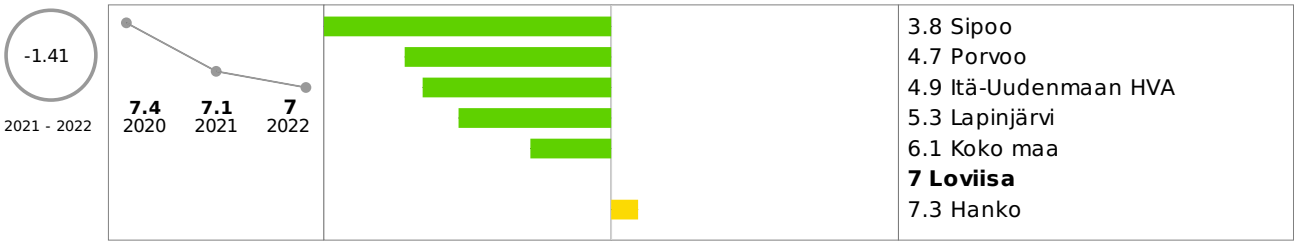

Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

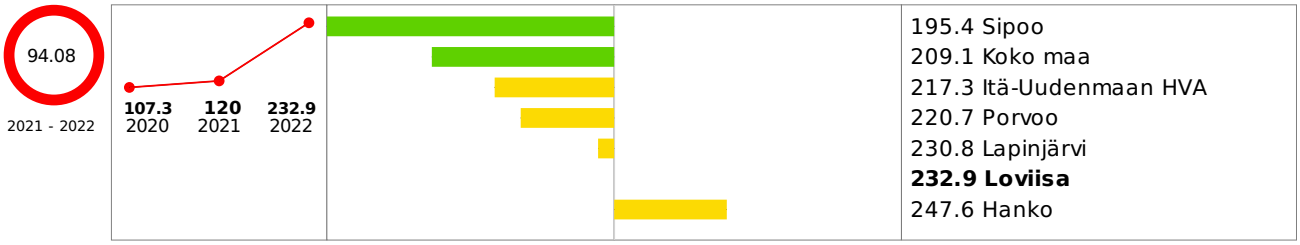

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

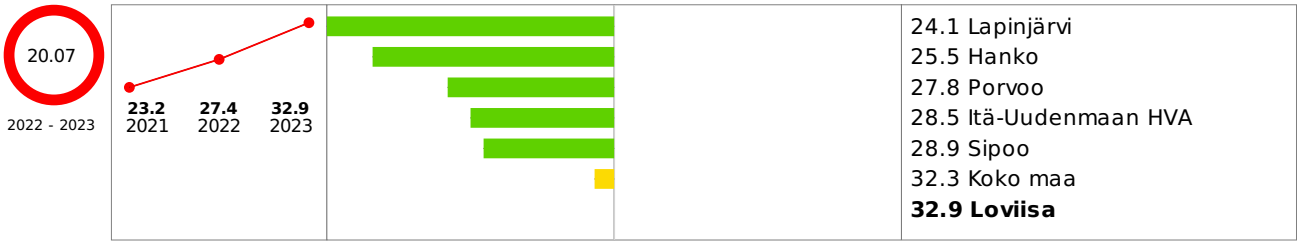

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

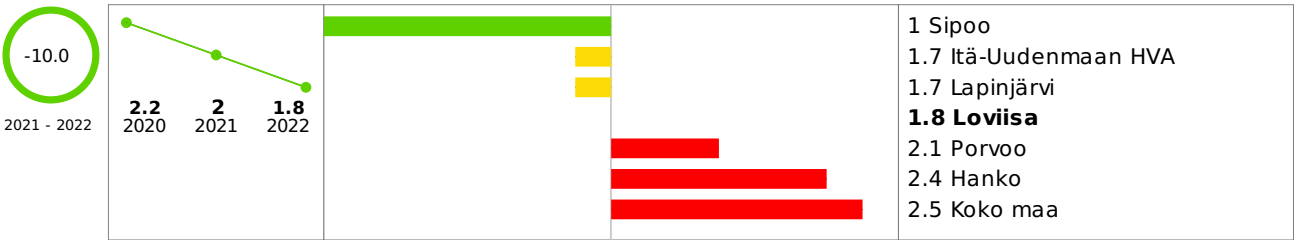

Henkilökohtaisen avun 18 - 64-vuotiaita asiakkaita vuoden aikana, kunnan kustantamat palvelut / 100 000 vastaavan ikäistä

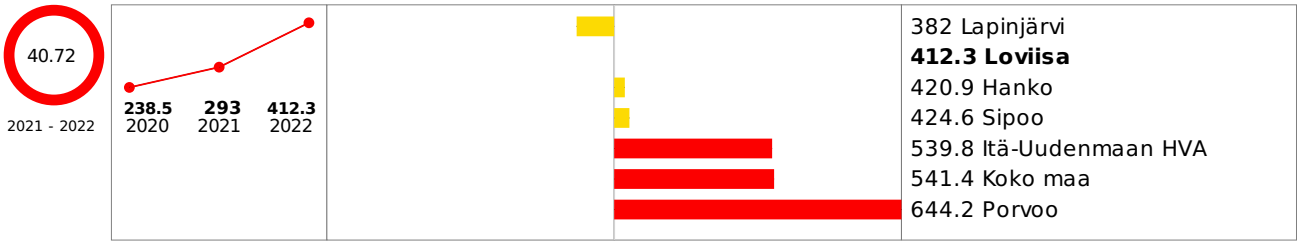

Vaikeavammaisten liikkumista tukevat palvelut, saajia vuoden aikana / 100 000 asukasta

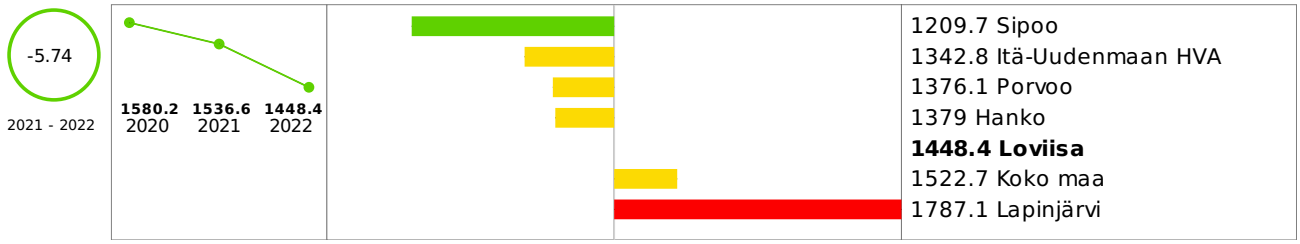

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

UKK-instituutin liikkumattomuuden kustannuslaskuri

Liiallinen paikallaanolo ja liikkumisen suositusta vähäisempi reippaan ja rasittavan liikkumisen määrä eli liikkumattomuus lisäävät väestötasolla useiden kansansairauksien, kuten tyypin 2 diabeteksen, sepelvaltimotaudin ja masennuksen riskiä. Liikkumattomuus lisää esimerkiksi Alzheimerin taudin ja lonkka- ja rannemurtumien riskiä ja saattaa heikentää ikääntyneen väestön toimintakykyä ja sen myötä itsenäistä arjessa selviytymistä.

UKK-instituutti on tehnyt tutkimuksiin ja selvityksiin perustuvan liikkumattomuuden ja paikallaanolon aiheuttamien kansansairauksien kustannuksille kustannuslaskurin. Laskelmissa on huomioitu 20–84-vuotiaat ja kustannukset on laskettu niin, että 76 prosenttia liikkuu liian vähän ja 83 prosenttia on liikaa paikallaan. Kustannuslaskurin mukaan Loviisan liikkumattomuuden kokonaiskustannukset on 4 184 000 euroa. Paikallaanolon kustannuksiksi laskuri antaa Loviisalle 4 351 000 euroa. Kustannuslaskuri ei sisällä liikkumattomuudesta aiheutuvia erilaisia tuottavuus-kustannuksia, kuten tuloverojen menetyksiä ja työttömyystukien maksamista. (Lähde: UKK-istituutti)

Loviisan hyvinvointikyselyn 2024 työikäisten tuloksia

HYTE-työryhmä toteutti kuntalaisille hyvinvointikyselyn neljännen kerran helmikuussa 2024, jotta hyvinvointityön tueksi saataisiin tietoa myös kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista. Loviisassa kyselyyn vastasi yhteensä 692. Työikäisten vastauksiin koostettiin 30–64 vuotiaiden vastaukset. Vastaajista 30,9 prosenttia oli 30–64 vuotiaita. Vastaajista 17,6 prosenttia oli 30–49 vuotiaita ja 13,3 prosenttia 50–64 vuotiaita.

Hyvinvointikyselyn työikäisistä vastaajista jokapäiväistä hyvinvointia vahvistavana asiana perhettä piti 29 prosenttia, liikuntaa ja urheilua 21 prosenttia, ystäviä 18 prosenttia ja työtä ja työyhteisöä 17 prosenttia. Vastaajat vahvistaisivat hyvinvointiaan muun muassa edistämällä työn ja vapaa-ajan tasapainoa (8 %) parantamalla liikenneyhteyksiä (7 %), lisäämällä palveluita (6 %), lisäämällä liikuntaa (5 %) ja parantamalla taloudellista tilannetta (5 %). Ympäristössään hyvin olevia asioita oli vastaajista 24 prosentin mielestä luonto, 11 prosentin mielestä rauhallisuus ja 9 prosentin mielestä palvelut. Vastaajat kehittäisivät ympäristössään muun muassa lisäämällä kauppoja ja muita palveluita (15 %), ulkoilu ja virkistysmahdollisuuksia (14 %) ja katujen kunnossapitoa (11 %).

Osallisuus ja osallisuuden kokeminen on yksi tärkeä osa hyvinvointia. Hyvinvointikyselyn työikäisistä vastaajista 14,6 prosenttia (kaikista vastaajista 2024:13,6 %, 2023: 16,3 %, 2022: 20,9 %, 2021: 28,5 %) tunsi, ettei voi lainkaan vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassa. Hyvinvointikyselyn kysymyksen ”ottaen kaikki seikat huomioon kuinka onnellinen olet” loviisalaisten työikäisten onnellisuuskeskiarvo asteikolla 1–5 oli 3,8 (kaikista vastaajista 3,7). Erittäin onnettomaksi itsensä kokivat 0,0 % (kaikista vastaajista 2024: 2,3 %) prosenttia vastaajista.

Ikäihmiset

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

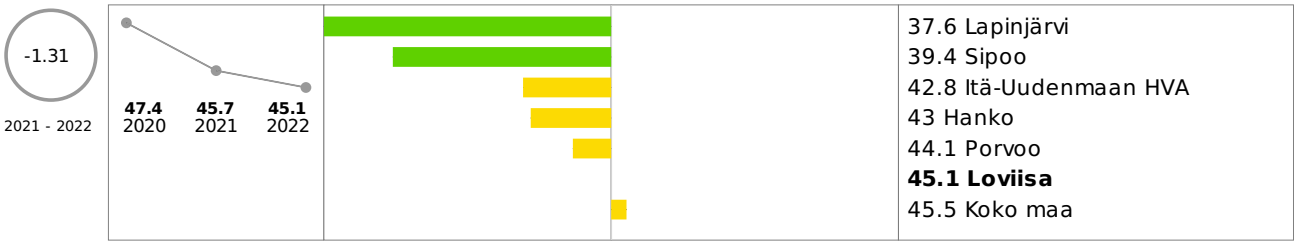

Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

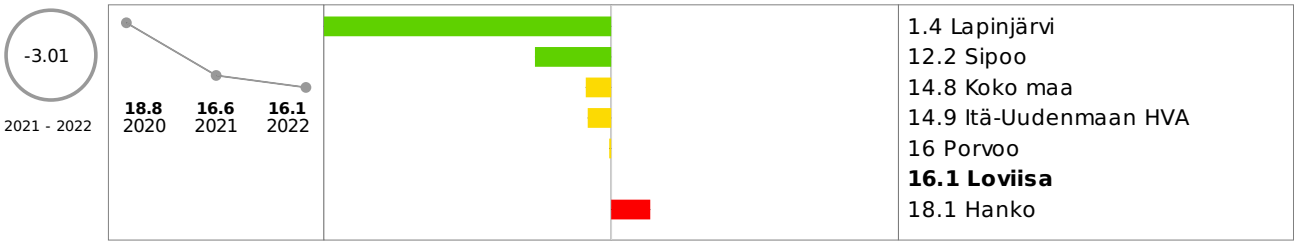

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 65 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

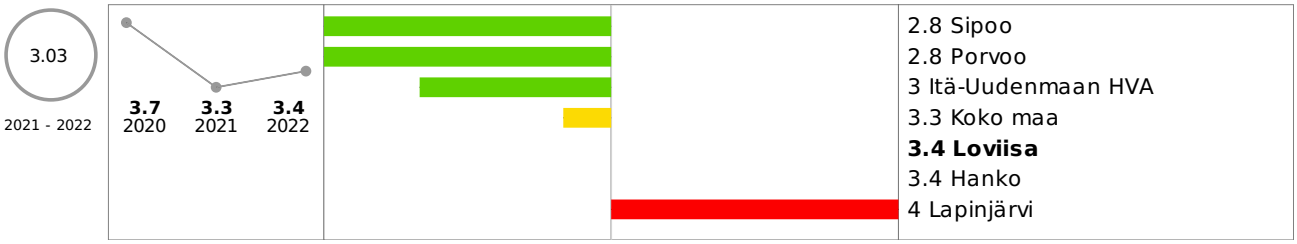

Omaishoidon tuen 65 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

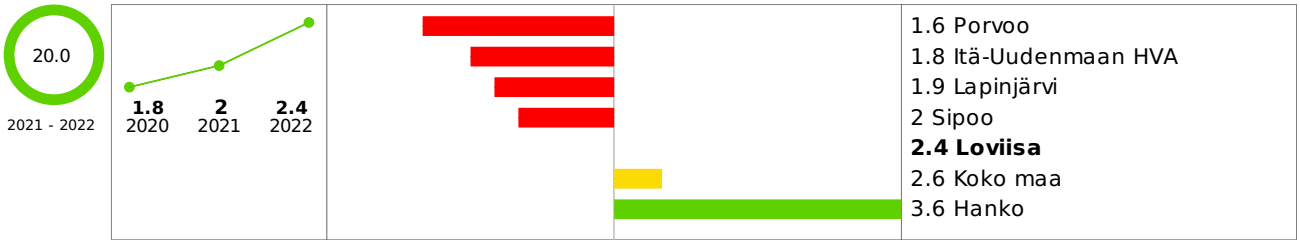

Itä-Uudenman hyvinvointialueella oli 662 tuettua omaishoitajaa ja niistä oli 100 uutta omaishoitajaa vuonna 2023. Loviisassa oli 145 hyvinvointialueen tuettua omaishoitajaa ja niistä oli 19 uutta omaishoitajaa vuonna 2023. Loviisassa omaishoitajista 86 oli ikäihmisten omaishoitajaa, 23 oli työikäisten omaishoitajaa ja 36 oli alaikäisten omaishoitajaa.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

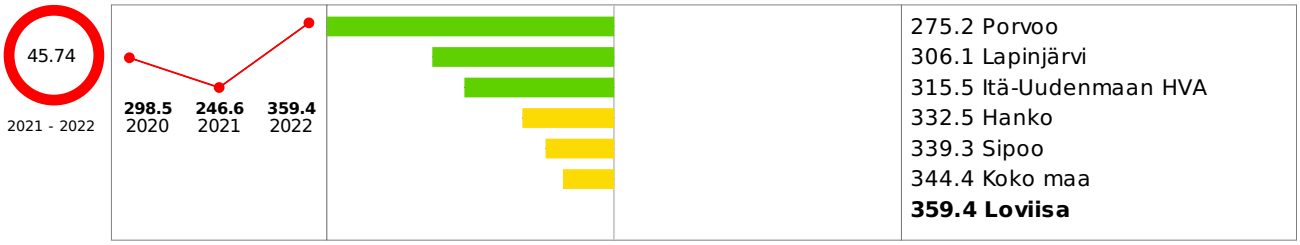

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Loviisassa ikäihmisten osuus on suuri, ja se kasvaa edelleen. Tilastotietojen mukaan vuonna 2022 30,8 % (vuonna 2021: 30,1 %) prosenttia Loviisan asukkaista oli 65 vuotta täyttäneitä.

Vuoden 2022 tilastotietojen mukaan yksin vakinaisesti asuvia 75 vuotta täyttäneitä vastaavan ikäisestä väestöstä oli Loviisassa eniten vertailukuntiin ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen keskiarvoon nähden, mutta luku oli alhaisempi koko maan keskiarvoon nähden.

Liikunta- ja hyvinvointipalvelut

Liikuntapalvelut laativat senioreiden liikuntalukujärjestyksen. Senioreiden liikuntalukujärjestystä jaettiin senioreille alkaen lokakuun senioriviikosta. Lisäksi senioriviikolla jaettiin kenkien liukuesteitä 70 vuotta täyttäneille. 70 vuotta täyttäneet loviisalaiset saavat käyttää kaupungin kuntosaleja ja osallistua yleisöuintivuoroihin maksutta.

Loviisan hyvinvointikyselyn 2024 ikäihmisten tuloksia

HYTE-työryhmä toteutti kuntalaisille hyvinvointikyselyn neljännen kerran helmikuussa 2024, jotta hyvinvointityön tueksi saataisiin tietoa myös kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista. Loviisassa kyselyyn vastasi yhteensä 692. Ikäihmisten vastauksiin koostettiin 65 vuotta täyttäneiden vastaukset. Vastaajista 21 prosenttia oli 65 vuotta täyttäneitä. Ikäihmisten vastaajista 10,5 prosenttia oli 65–74 vuotiaita ja 10,5 prosenttia 75 vuotta täyttäneitä.

Hyvinvointikyselyn ikäihmisten vastaajista jokapäiväistä hyvinvointia vahvistavana asiana liikuntaa ja urheilua piti 22 prosenttia, harrastuksia 21 prosenttia, ystäviä ja ihmiskontakteja 20 prosenttia ja perhettä 16 prosenttia. Vastaajat vahvistaisivat hyvinvointiaan muun muassa parantamalla terveydenhuoltoa (14 %), lisäämällä liikuntaa (8 %) ja lisäämällä palveluita (8 %). Ympäristössään hyvin olevia asioita oli vastaajista 32 prosentin mielestä luonto, 17 prosentin mielestä rauhallisuus ja 10 prosentin mielestä palvelut lähellä. Vastaajat kehittäisivät ympäristössään muun muassa katujen kunnossapitoa (13 %), julkista liikennettä (8 %) ja lähipalveluita (7 %).

Osallisuus ja osallisuuden kokeminen on yksi tärkeä osa hyvinvointia. Hyvinvointikyselyn ikääntyneiden vastaajista 15,2 prosenttia (kaikista vastaajista 2024:13,6 %, 2023: 16,3 %, 2022: 20,9 %, 2021: 28,5 %) tunsi, ettei voi lainkaan vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassa. Hyvinvointikyselyn kysymyksen ”ottaen kaikki seikat huomioon kuinka onnellinen olet” loviisalaisten ikäihmisten onnellisuuskeskiarvo asteikolla 1–5 oli 3,9 (kaikista vastaajista 3,7). Erittäin onnettomaksi itsensä kokivat 0,0 % (kaikista vastaajista 2024: 2,3 %) prosenttia vastaajista.

Kaikki ikäryhmät

Kulttuurin edistäminen kunnissa TEA, pistemäärä

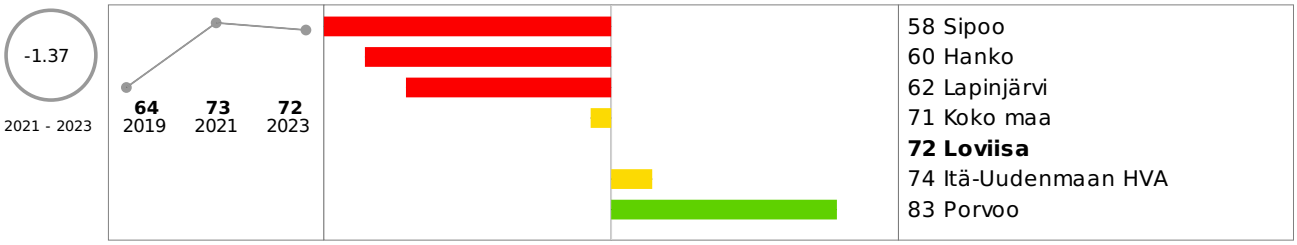

THL kerää terveyttä edistävästä kulttuuritoiminnasta tietoa joka toinen vuosi. Tiedonkeruulla selvitetään hyvinvointia ja terveyttä edistävän kulttuurin toimenpiteitä, resursseja ja toimintakäytäntöjä kunnissa.

Tiedonkeruu käsittää mm.

- Kulttuuri kuntastrategiassa
- Eri väestöryhmien huomioon ottamista kunnan kulttuuritoiminnassa
- Kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamistapoja
- Kulttuurin huomiointia laajassa hyvinvointikertomuksessa
- Kunnan hyvinvointia ja terveyttä edistävän kulttuuritoimintasuunnitelman
- Yhteistyötä kulttuuritoimijoiden ja kunnan kanssa
- Kulttuuritilojen käyttöä
- Lasten ja nuorten kulttuurikasvatusta ja taiteen perusopetusta edistäviä toimenpiteitä
- Päätöksiä rakentamiseen liittyvän prosenttiperiaatteen noudattamisesta

Kirjasto, kokonaislainaus / asukasluku

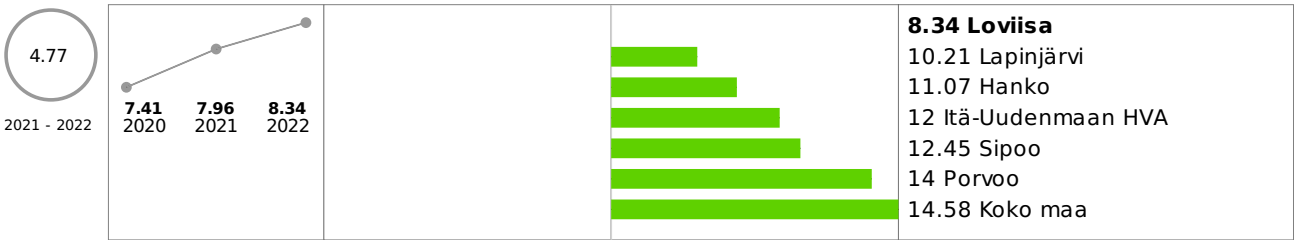

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Hyvinvointikysely

HYTE-työryhmä toteutti kuntalaisille hyvinvointikyselyn neljännen kerran helmikuussa 2024, jotta hyvinvointityön tueksi saataisiin tietoa myös kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista. Loviisassa kyselyyn vastasi 692 (vuonna 2023: 441, 2022: 478, 2021: 186). Kyselyssä koottiin tietoa Loviisan eri alueilta väestöryhmittäin.

Hyvinvointikyselyn loviisalaisista vastaajista jokapäiväistä hyvinvointia vahvistavana asiana ystäviä piti 34,8 prosenttia, perhettä ja sukua 34,6 prosenttia, liikuntaa 26 prosenttia ja harrastuksia 26 prosenttia. Vastaajat vahvistaisivat hyvinvointiaan muun muassa edistämällä terveyttä ja terveydenhuoltoa (9,9 %) ja lisäämällä liikuntaa ja liikuntamahdollisuuksia (8,9 %).

Ympäristössään hyvin olevia asioita oli vastaajista 20 prosentin mielestä rauhallisuus ja turvallisuus, 14,9 prosentin mielestä palvelut lähellä ja 14,9 prosentin mielestä kaikki tai melkein kaikki. Vastaajat kehittäisivät ympäristössään muun muassa luontoa, ulkoilumahdollisuuksia ja ympäristöä (24,3%), palveluita (19,7 %) ja katujen kunnossapitoa

(14,7 %).

Osallisuus ja osallisuuden kokeminen on yksi tärkeä osa hyvinvointia. Hyvinvointikyselyn kaikista vastaajista 13,6 prosenttia (2023: 16,3 %, 2022: 20,9 %, 2021: 28,5 %) tunsi, ettei voi lainkaan vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassa. Loviisassa osallisuutta on pyritty vahvistamaan kuulemalla asukkaita aktiivisesti muun muassa erilaisin kyselyin sekä järjestämällä kyläiltoja. Vuoden 2023 aikana otettiin käyttöön osallistava budjetointi.

Hyvinvointikyselyn kysymyksen ”ottaen kaikki seikat huomioon kuinka onnellinen olet” loviisalaisten onnellisuuskeskiarvo asteikolla 1–5 oli 3,7 (2023: 3,8, 2022: 3,6, 2021 3,7). Suurin osa loviisalaisista vastaajista (42 %) antoi arvosanaksi 4. Erittäin onnettomaksi itsensä kokivat 2,3 % prosenttia vastaajista (2023: 1,4 %, 2022: 3,6 %, 2021: 1,8).

Kirjastopalvelut

Loviisan kirjastoissa painopisteenä oli lapsiperheiden ja lasten lukemisen edistäminen sekä kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen. Kirjastoista oli mahdollista lainata erilaisia liikuntavälineitä sekä osallistua erilaisiin kulttuuri- tai hyvinvointitapahtumiin. Kirjastojen maksuttomissa näyttelytiloissa kuntalaiset voivat pitää omia kädentaitojaan tai kuvataidettaan esitteleviä näyttelyjä. Kirjastojen tiloja oli mahdollista varata maksutta esimerkiksi kolmannen sektorin tapahtumia ja tilaisuuksia varten. Loviisan kirjastossa aloitettiin kuntalaisten osallisuutta lisäävä hanke, jonka tavoitteena on kartoittaa kuntalaisten ja eri sidosryhmien toiveita ja tarpeita uutta kirjastorakennusta ajatellen. Yksi kirjaston pysyvistä ydintehtävistä on tarjota kuntalaisille avoin, turvallinen ja maksuton tila, johon kaikki ovat tervetulleita.

2 Alueellinen hyvinvointityö 2023

Yhdyspintatyö Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa

Vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen muodostavat seitsemän kuntaa: Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Porvoo, Pukkila ja Sipoo.

Hyvinvointialueilla ja kunnilla on yhteiset asukkaat sekä asukas- ja asiakaskohtaisesti toteutettaviin palveluihin liittyviä yhteistyötarpeita. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä muiden hyvinvointialueiden ja kuntien toiminnallista yhteistyötä edellyttävien tehtävien asianmukaista ja asiakaslähtöistä toteuttamista tukevat yhteisesti asetetut tavoitteet, sovitut menettelytavat ja toimiva tiedonkulku. Myös Itä-Uudenmaan alueen turvallisuuden ylläpitämistä varten tarvitaan kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyötä. Yhteistyön keskeisenä periaatteena on olemassa olevan yhteistyön jatkaminen ja kehittäminen tukemaan parhaalla mahdollisella tavalla alueen asukkaita. Strategisen yhteistyön sopimusta on valmisteltu kevään 2023 aikana yhteistyössä alueen kuntien ja hyvinvointialueen välillä. Strateginen yhteistyösopimus Loviisan kaupungin osalta hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 14.8.2023. Strateginen sopimus on hyväksytty aluevaltuustossa 14.11.2023.

Kuva. Strategisen yhteistyön sopimuksen liite (Strategisen ja operatiivisen tason yhteistyön kuvaus)

Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Hyvinvointialueelta on saatu ensimmäinen kutsu hyte-neuvotteluun vuodelle 2024.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023 - 2025 on hyväksytty aluevaltuustossa 6.2.2024. Alueen kolme keskeistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistettä ovat:

1. Hyvä terveys, työ- ja toimintakyky
2. Mielen hyvinvointi
3. Terveelliset elintavat

Yhteistyö Lapinjärven kunnan kanssa

Loviisan ja Lapinjärven yhteistyö jatkui kuntakohtaisessa lasten ja nuorten hyvinvointiryhmässä: Moniammatillinen

nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (NOPA). Loviisa ja Lapinjärvi valittiin kummikunniksi Kuntaliiton Ysipykälä-hankkeeseen. Hanke jatkuu 31.5.2025 asti. Ysipykälä-hankkeen kummikuntina kehitetään Loviisan ja Lapinjärven yhteisverkoston toimintaa ja pilotoidaan uusia toimintamalleja.

Loviisan ja Lapinjärven yhteistyö kuntakohtaisessa opiskeluhuollon ohjausryhmässä jatkui.

3 Hyvinvointityö 2023

HYTE-työryhmä ja HYTE-ohjausryhmä

Hyvinvointisuunnitelmasta, hyvinvointikatsauksista ja valtuustokauden lopussa tehtävästä hyvinvointikertomuksesta vastaa hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen (HYTE) monialainen ohjausryhmä ja -työryhmä, jossa jäseninä on edustajia kuntien kaikilta hallinnonaloilta. Lisäksi työryhmän työskentelyyn osallistuvat Loviisan Järjestöt ry:n toiminnanjohtaja ja seurakuntien nimeämä edustaja. Loviisan kaupunginhallitus (KH 7.12.2022 § 331) valitsi Loviisan edustajat ryhmiin vuodelle 2023 ja Lapinjärven kunnanhallitus nimesi omat edustajansa (KHALL 6.2.2023 § 18). Työryhmän puheenjohtajana toimi kulttuuri- ja vapaa-aikatoimenpäällikkö ja ohjausryhmän puheenjohtajana heinäkuun loppuun asti sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja elokuusta alkaen kaupungin johtoryhmän puheenjohtaja. Molempien ryhmien sihteerinä toimii hyvinvointisuunnittelija. Elokuusta alkaen Loviisan HYTE-työryhmän kokoonpanoa täydennettiin hyvinvointi-, maahanmuutto- sekä työllisyyskoordinaattorilla, ja HYTE-ohjausryhmäksi nimettiin kaupungin johtoryhmä kaupunginhallituksen edustajilla täydennettynä (KH 4.9.2023 § 232). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä järjesti asukkaille kyläillat Valkossa, Ruukissa, Sarvisalossa ja Kuninkaankylässä sekä joulukuussa kaupunginvaltuuston iltakoulun kouluterveyskyselyn tuloksista ja hyvinvointisuunnitelman matriisin päivittämisestä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä (HYTE-työryhmä) kokoontui 9 kertaa ja ohjausryhmä 5 kertaa vuonna 2023.

Hyvinvointikoordinaattori aloitti uudessa työtehtävässä maaliskuussa 2023 hyvinvointisuunnittelijan työparina. Syksyllä aloitti hyvinvointiohjaajat molemmissa yläkouluissa ja lukiocoach, joka työskentelee molemmissa lukioissa, määräaikaisissa tehtävissä lukuvuodeksi 2023–2024. Koulunuorisotyöntekijä hanke jatkui ja koulunuorisotyöntekijä työskenteli koko vuoden aikana.

Loviisan liikuntapoliittinen ohjelma 2023–2025 hyväksyttiin syksyllä 2023. Vuoden aikana laadittiin Loviisan kaupungin taideohjelmaa, jota ei vielä hyväksytty vuonna 2023. Kulttuuriasiantuntijaryhmä aloitti toimintansa vuonna 2023.

Maahanmuuttajapalvelut

Maahanmuuttajapalveluiden tarve kasvoi vuodesta 2022 yhteensä 57 henkilöllä (75 asiakasta / joulukuu 2023, 18 asiakasta / joulukuu 2022). Nämä henkilöt ovat kiintiöpakolaisia, turvapaikan saaneita sekä tilapäisen suojelun saaneita ja kansainvälistä suojelua saavien perheenjäseniä. Kiintiöpakolaisia Loviisa vastaanotti vuonna 2023 yhteensä 20 henkilöä. (Tähän lukuun sisältyvät vuoden 2022 ja vuoden 2023 kiintiöpakolaiset).

Määräaikainen kotoutumisohjaaja aloitti toimintansa 11.9.2023 työ- ja elinkeinoministeriön 80-prosenttisen hankerahoituksen turvin. Kotoutumisohjaajan tehtävä jatkuu 30.6.2025 asti.

Elokuussa 2023 alkoi Loviisassa pidettävä ensimmäinen kotoutumiskoulutus Esplanadilla CareeriaPlus Oy:n toimesta ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hankkimana. Toinen koulutus alkoi lokakuussa 2023.

Vaikuttamistoimielimet ja lapsivaikutusten arviointi

Loviisan kaupungin vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto kokoontuivat aktiivisesti. Lisäksi yhteinen vaikuttamistoimielinten kokous järjestettiin 16.5.2023.

Lapsiparlamenttitoiminta aloitettiin vuonna 2023 muun muassa luomalla toimintasäännöt, järjestäytymällä ja tiedottamalla asiasta. Ensimmäinen lapsiparlamenttikokous järjestettiin Raatihuoneella 5.5.2023. Lapsiparlamentti kokoontui kaksi kertaa vuonna 2023.

Lapsivaikutusten arviointiohjeistuksen laatiminen aloitettiin syksyllä 2023. Osana uuden skeittipuiston valmistelua (Olssonin puisto) tehtiin turvallisuuskävely. Lapsiparlamentin edustajat osallistuivat valoisan kävelyyn. Turvallisuuskävelyn yhteydessä kerättyä tietoa hyödynnetään lapsivaikutusten arviointi-ohjeistuksen saattamiseksi lopulliseen muotoonsa kevään 2024 aikana.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMAN PAINOPISTEIDEN RAPORTOINTI VUODELTA 2023

Hyvinvointityöryhmä valitsi hyvinvointisuunnitelman 2021–2024 painopistealueiksi kolme pääkohtaa, jotka on johdettu Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan strategioista:

1. Asukkaiden osallisuus
2. Ehkäisevä toiminta ja oikea-aikaiset palvelut
3. Hyvinvointia tukeva ympäristö kestävä kehitys huomioiden

Toimenpiteisiin sisältyy Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin toteuttaminen. Vuosittaisen raportoinnin yhteydessä arvioidaan toimenpiteiden toteutumista ja tarvittaessa niitä voidaan silloin täsmentää, laajentaa tai muuttaa. Loviisan toimenpidematriisin ajantasaisuus arvioidaan uudelleen hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä.

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet koskevat koko valtuustokautta ja vuosittaisissa katsauksissa raportoidaan sinä vuonna tehdyistä toimenpiteistä.

4 Loviisan toimenpidematriisi

Matriisissa on arvioitu toimenpiteiden toteuman tilannetta erilaisin värikoodein.

Ei ole toteutunut = Toiminto ei ole toteutunut tai sitä ei ole vielä aloitettu vuonna 2023.

On aloitettu / Osittain toteutunut = Toiminto on suunnitteluasteella tai aloitettu, mutta tuloksia ei vielä ole.

On toteutunut = Toiminto on tehty suunnitellusti loppuun vuonna 2023, mutta kehitys jatkuu edelleen.

Joidenkin asioiden kohdalla esiintyy eri värikoodeja riippuen siitä, missä toteutuksen vaiheessa kyseessä oleva toiminto on.

* 1.1.2023 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuulle siirtynyt toimenpide.
Vastuu Loviisan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä siirtyi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023, joten hyvinvointialueen vastuulle siirtyneiden toimenpiteiden toteumaa ei raportoida vuodelta 2023. Loviisan toimenpidematriisin ajantasaisuuden arviointi hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä on tehty ja ehdotus on päätöksentekokäsittelyssä.

Asukkaiden osallisuus

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Toteuma 2023	Tilanne 2023

Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.	Kohdennetut kyselyt.	Kyselyiden lukumäärä ja tulosten hyödyntäminen.	Vuoden 2023 aikana tehtiin useita kaikille avoimia kyselyitä. Lisäksi viestintä nosti aktiivisesti esille muiden toimijoiden kyselyitä. Toteutettiin valtakunnallisia kyselyitä kuten Kouluterveyskysely. Tuloksia hyödynnettiin toiminnan kehittämisessä. loviisa.fi/kyselyt, Kyselyt - Loviisan kaupunki	**On toteutunut**
	Asukasraadit.	Toteutunut toiminta.	*	
	Osallistavan budjetoinnin käyttöönoton tukeminen keskuksissa.	Osallistavan budjetoinnin hankemäärä ja tulos.	Osallistava budjetointi toteutettiin vuonna 2023 ja Ruotsinpyhtään liikennepuiston kunnostaminen voitti äänestyksen. Osallistuvaan budjetointiin varattiin määräraha vuodelle 2024 talousarviovalmistelussa.	**On toteutunut**
	Nuorisovaltuuston, vanhus- ja vammaisneuvoston aktiivinen kuuleminen.	Lausuntojen, vastauksien ja ehdotuksien määrä.	Nuorisovaltuusto kokoontui 12 kertaa vuoden aikana. Nuorisovaltuusto antoi kuusi eri lausuntoa ja vastausta: liikuntahallin- sekä skeittipaikan sijainnista,	**On toteutunut**

			maksuttoman kuntosalikokokeilun vakinaistamisesta, kotiintuloaikasuosituksesta sekä lukittavista pyöräpaikoista ja vanha paloasema nuorisokäyttöön. Nuorisovaltuuston edustajat ovat osallistuneet aktiivisesti lautakuntien työskentelyyn ja syksyllä jätettiin valtuustoaloite ”Nuvalle suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon”. Vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontuivat suunnitellusti neljä kertaa vuoden aikana ja jäseniä kuultiin Ruotsinpyhtään ja Jomalsundin kaavaluonnoksista, kansalaisopiston kurssitarjonnasta ja Kuningattarenrannan esteettömyydestä. Vanhusneuvostoa kuultiin lisäksi senioriviikon tarjonnasta ja seniorirahaston käyttöön liittyen. Vaikuttamistoimielimet kokoontuivat yhteen yhteiseen kokoukseen, jolloin he laativat aloitteen elokuvateatteri Kino Marilynin esteettömyyden parantamisesta.	

	Alueellisesti toteutetut turvallisuuskyselyt	Kyselyjen tulokset.	*	
	Työllisyyspalvelut keräävät palautetta toiminnastaan ja sitä arvioidaan. Luodaan arviointimittarit.	Toteutunut / Ei toteutunut, kävijämäärä yms.	Vuonna 2023 kaupungin työpajoilla (2 työpajaa 30.9.2023 asti) oli yhteensä 32 henkilöä. Nuorten työpaja LovLuotsissa käytetään useita palaute- ja arviointijärjestelmiä, kuten sosiaalisen vahvistumisen mittari ”Sovari”, joka kerää vuosittain tietoa etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan laadusta ja vaikutuksista elämäntaitoihin. Lisäksi nuorten työpaja vastaa aluehallintoviraston ja Opetus- ja kulttuuriministeriön kyselyihin vuosittain sekä antaa aluehallintovirastolle raportit säännöllisesti vuoden aikana työpajatoimintaan liittyen. Nuorten työpajan yhteistyöverkostosta on koottu ohjausryhmä, joka seuraa ja valvoo työpajan toimintaa. Elinkeino-, liikene- ja ympäristökeskus	**On toteutunut**

			arvioi erikseen esimerkiksi palkkatuen vaikuttavuutta kunnittain. Kuntouttava työtoiminta siirtynyt Hyvinvointialueelle 1.1.2023 à	
Vuorovaikutus asukkaiden, päätöksentekijöiden ja palveluntuottajien välillä	Kyläilta ja turvallisuuskävely järjestetään yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa vähintään kerran vuodessa.	Kyläiltoihin osallistuvien lukumäärä, toteutunut toiminta.	HYTE-työryhmä järjesti neljä kyläiltaa; Valkossa 14.2. (60 osallistujaa), Ruukissa 4.5. (70 osallistujaa), Sarvisalossa 31.8. (48 osallistujaa) ja Kuninkaankylässä 24.10. (32 osallistujaa). Keskustan skeittipuiston suunnittelussa tehtiin turvallisuuskävelyt lapsiparlamentin kanssa valoisan aikaan (13.10.) ja nuorisovaltuuston (17.10.) edustajien kanssa pimeän aikaan.	**On toteutunut**

Kaupungin järjestämät avoimet kokoukset yhdistyksille tai muille vastaaville toimijoille vuosittain.	Lukumäärä.	Kulttuuripalvelut järjestivät noin kerran kuukaudessa kulttuurikahveja tai muita keskustelutilaisuuksia. Liikuntaseuroille järjestettiin kolme seurakokousta. Loviisan alueella toimivien sosiaali- ja terveysalan yhdistysten, Loviisan Järjestöt ry:n ja Loviisan hyvinvointipalvelujen yhteinen yhdistysfoorumi käynnistyi ja kokoontui kaksi kertaa. Yhdistysfoorumissa sovitaan yhteistyöstä senioreiden hyvinvoinnin edistämiseksi.	**On toteutunut**
Toiminnan esittely uusille luottamushenkilöille ja päättäjille.	Esitellyn toiminnan määrä.	Luottamushenkilöille esitelty toimintaa lautakuntien ja neuvostojen kokouksissa. HYTE-työryhmä järjesti joulukuussa valtuustoniltakoulun kouluterveyskyselyn tuloksista.	**On toteutunut**

	Ikäihmisten osallisuus vaikutusten arvioinnissa päätöksenteossa.	Valmistelut käsitellään vanhusneuvostossa tai yleisökuulemisessa.	Loviisan kaupungin vanhus- ja vammaisneuvostolta pyydettiin lausuntoja Ruotsinpyhtään ja Jomalsundin kaavaluonnoksista sekä seniorirahaston käytöstä.	**On toteutunut**
	Lapsivaikutusten arviointi osaksi valmistelua.	Toteutunut toiminta.	Lapsivaikutusten arviointi-ohjeistus on laadittu syksyllä 2023. Lapsivaikutusten arviointi on tehty uuden skeittipuiston valmistelun osana syksyllä 2023. Vuonna 2023 turvallisuuskävelyn yhteydessä kerättyä tietoa hyödynnetään lapsivaikutusten arviointi-ohjeistuksen saattamiseksi lopulliseen muotoonsa kevään 2024 aikana.	**On toteutunut**
Yhteistoimintamallien monipuolistaminen.	Laaditaan yhdistysohjelma yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Ohjelman laadintaa ei ole aloitettu. Tarkoitus on tehdä ohjelmaa kevyempi infograafi.	**Ei ole toteutunut**
	Jatketaan kaavoituksen osallistavaa toimintaa.	Jatkuva toimintamalli.	Kaavoituksessa käytetiin osallistavaa toimintaa.	**On toteutunut**

Ehkäisevä toiminta ja oikea-aikaiset palvelut

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Toteuma 2023	Tilanne 2023

Ylläpidetään ja lisätään ehkäisevää toimintaa.	Liikennekasvatus erityisesti nuorille ja ikäihmisille.	Järjestetyn toiminnan määrä.	Suojatiepäivystys eri puolilla Loviisaa koulujen alkaessa. Liikennekasvatusta kouluissa muun muassa pyöräilyn taitorataharjoituksia pyöräilyviikolla ja yläkoulujen liikuntapäivässä.	**Osittain toteutunut**
	Työikäisten ryhmätoiminta.	Ryhmien määrä ja kävijämäärät.	*	
	Kaatumisen ehkäisevä hanke koko Itä-Uudellamaalla.	Toteutunut toiminta (Frap- ja frop-kaavakkeet).	*	
	Liikuntaneuvonta työikäisille, uutena äitiysliikunta (raskaana oleville sekä synnyttäneille) yhteistyössä neuvolan ja fysioterapian kanssa.	Asiakaskontaktien määrä.	Äitiysliikuntaneuvontaa ei ole aloitettu. Työikäisiä/ikäihmisiä liikuntaneuvonnassa oli 25 kpl.	**Osittain toteutunut**

Kohdennettu liikuntaneuvonta lapsille ja nuorille.	MOVE!-testit.	Ei kohdennettua liikuntaneuvontaa lapsille/yläasteikäisille. MOVE!-testit suoritti 152 viides luokkalaista ja 141 kahdeksas luokkalaista. Fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla 48,3%:lla (2022: 50,4 %) 5.-luokkalaisista ja 46,5 %:lla (2022: 44,6 %) 8.-luokkalaisista oppilaista.	**Ei ole toteutunut**
Tarjoamme liikuntapalveluita laajasti kunnan alueella.	Ohjatun toiminnan asiakasmäärät ja palautteet.	Senioreille järjestettiin ohjattua liikuntaa keskustassa, Isnäsissä, Ruukissa, Koskenkylässä, Valkossa ja Sävträskissä sekä vesijumppia palvelutalo Esplanadissa. Senioreita koulutettiin vertaisohjaajiksi tuoli- ja tasapainoryhmiin omassa kylässään. Lasten uimakoulu/-kerho toiminnassa osallistujia yli 90. Käytössä ei ollut palautekyselyitä.	**On toteutunut**

Lasten ja nuorten harrastustoiminnan kehittäminen.	Kaupungin järjestämän harrastustoiminnan määrä.	Loviisan mallin Hauskaa harrastaa kerhoja oli joka koulussa, yhteensä 29 kerhoa. Vapaa-aikapalveluiden kerhoja oli 14 ja koulujen kerhotoimintaa 32 kerhoa. Loviisan kulttuurikylpy Skapa-hanke on käynnistetty menestyneesti. Hankkeen avulla on lisätty lasten ja nuorten osallistujamäärää maksuttomaan 9 taidekasvatukseen. Kulttuuriseteli on mahdollistanut 6–15- vuotiaiden osallistumisen maksuttomaan taideharrastukseen.	**On toteutunut**
Ikäihmisten liikunta- ja harrastustoiminnan kehittäminen.	Ikäohjelman mukaisten tavoitteiden toteutus.	Senioreita koulutettiin vertaisohjaajiksi, tuoli- ja tasapainoryhmiin omassa kylässään.	**On toteutunut**
Nuorisotyön työtapojen kehittäminen, esimerkiksi koulunuorisotyö, jalkautuva nuorisotyö ja kulttuuripalveluiden kanssa toteutettava kulttuurinuorisotyö.	Suunnitelma on laadittu. Toiminta on käynnistynyt.	Työtapojen ja toiminnan kehittäminen on jatkunut suunnitelmien mukaisesti. Koulunuorisotyönte kijä hanke jatkui. Nuorisopalveluiden liikkuva nuorisotila auto AutoLoBil saatiin käyttöön vuoden alusta.	**On toteutunut**

Ikäneuvola-mallin suunnittelu (Finger).	Suunnitelma on laadittu. Toiminta on käynnistynyt.	*	
Panostetaan ja järjestetään ehkäisevää päihdetyötä ja päivitetään ehkäisevän päihdetyön ohjelma.	Toteutunut toiminta.	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman 2024–2025 laadinta on käynnistetty. EHYT ry toteutti Hubu- ja Juteltaisko? -toimintamenetelmiä käyttäen päihdekasvatustunteja 5. luokan oppilaille alakouluissa ja 7. luokan oppilaille yläkouluissa. Ehkäisevän päihdetyön viikolla toteutettiin moniammatillisen ryhmän ja nuorisovaltuuston kanssa toimintaa nuorille yläkouluissa ja lukioissa sekä nuorisopalveluissa. Lisäksi järjestettiin huoltajille vanhempainilta yhteistyössä EHYT ry:n kanssa, jossa esiteltiin kouluterveyskyselyn tuloksia ja tietoa päihdekasvatuksesta.	**Osittain toteutunut**

Houkutellaan kansalaisopiston toimintaan lisää osallistujia erityisesti työikäisten liikuntaryhmiin tiedottamalla ja mataloittamalla osallistumiskynnystä.	Osallistujamäärä.	Liikunnan suosio kansalaisopistossa on noussut. Liikunnan ja tanssin tunteja toteutettiin vuonna 2023 yhteensä 2 107,4 (2022: 1 575,07) tuntia. Liikuntakursseille osallistui yhteensä 1 194 opiskelijaa eli 316 opiskelijaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Liikuntakursseista tanssiin osallistui 230 opiskelijaa, kuntoliikuntaan 222, luistelukurssiin 10, jooga- ja pilates -kursseille 511 ja muun liikunnan kursseille 231 opiskelijaa.	**On toteutunut**
Lisätään lapsiin kohdistuvan väkivallan tunnistamista ja keinoja toimia väkivaltaepäilytilanteessa henkilökunnan koulutuksen avulla.	Koulutustilaisuuksien määrä ja koulutustilaisuuksiin osallistuneiden määrä.	* Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on toimintaohje väkivaltaepäilytilanteisiin.	
Vahvistetaan vanhemmuuden tukea ja erotilainteiden tukea alueellisesti osana ITUA-hanketta.	Toteutunut toiminta.	*	

Tuen tarpeen varhaiseksi tunnistamiseksi kuvataan masentuneiden äitien palvelupolku sekä masentuneiden ja ahdistuneiden lasten ja nuorten palvelupolut osana ITUA-hanketta	Toteutunut toiminta.	*	
Koulutetaan henkilökuntaa ja otetaan IPC-toimintamalli käyttöön nuorten masennuksen ehkäisyssä ja varhaisessa hoidossa sekä CoolKids nuorten ahdistuksen ehkäisyssä ja varhaisessa hoidossa osana ITUA-hanketta.	Koulutetun henkilökunnan määrä, toteutunut toiminta.	*	
Lapsiperheiden ilman ajanvarausta toteutettavaa palveluneuvontaa laajennetaan (ITUA-hanke).	Toteutunut toiminta.	*	
Terveellisestä ravitsemuksesta viestiminen asukkaille eri kanavien kautta.	Toteutunut toiminta.	Kouluissa on ollut tammikuusta 2023 alkaen kasvisruoka vaihtoehto vapaasti otettavissa. Kouluruokakeskustaluja käyty kouluissa sekä nuorisotiloissa ruokapalvelupäällikön vierailuilla.	**On toteutunut**

Huomataan haavoittuvimmassa asemassa olevat palveluja suunniteltaessa.	Liikuntapalveluiden yksilöllinen kohdentaminen.	Soveltavan liikunnan ryhmien määrä.	Liikuntapalveluilla oli soveltavan liikunnan sählyryhmä sekä vesijumpparyhmät (integroituja soveltavan liikunnan asiakkaita). Maahanmuuttajanaisilla oli maksuton viikoittainen uintivuoro Palvelutalon altaassa ja miehillä oli vuoro keväästä-alkusyksyyn sekä loma-aikoina.	**On toteutunut**
	Etsivän vanhustyön kehittäminen.	Toiminta on käynnistynyt.	*	

Maahanmuuttajien kotoutumisen, osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden ja seurakunnan kanssa.	Kohdennettujen toimenpiteiden määrä muun muassa opintosetelit, hankkeet, tilaisuudet, tapahtumat, jotka on määritelty tarkemmin kotouttamisohjelmassa.	MOI-hanke on toiminut alueellisena hankkeena ja matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvonta on saatu viikoittaiseksi osaksi maahanmuuttajien palvelukokonaisuutta. MOI-hankkeen ohjauksen ja neuvonnan yhteydessä alkoi myös kielikahvilatoiminta syksyllä 2022. Kovan kysynnän vuoksi sitä laajennettiin Loviisan maahanmuuttopalveluiden puolelta myös siten, että kielikahvilatoimintaa on kahdesti viikossa. Yhteistyö kehittyi etenkin Kumppanuustalo Kulman sekä seurakunnan kanssa. Vapaaehtoistyö on myös noussut Ukrainan hyökkäyssodan alkamisen jälkeen merkittäväksi osaksi palvelukokonaisuutta. Vakituiseksi toiminnaksi on myös muodostuneet auttajien illat, joissa on mukana kunnan maahanmuuttopalvelut, seurakunta, vapaaehtoiset, vastaanottokeskus sekä TE-toimisto.	**On toteutunut**

Hyvien väestösuhteiden edistäminen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	Tilaisuudet ja toimenpiteet.	Loviisa-lisää myönnettiin työnantajille pidempään työttömänä olleiden loviisalaisten työllistämiseen. Kohtaanto-lisää myönnettiin työnantajalle, joka otti loviisalaisen ammattioppilaitoksessa opiskelevan oppisopimuspohjaiseen työsuhteeseen suorittamaan opiskeltavan tutkinnon loppuun. Auttajien illat, joissa on yhteistyössä eri toimijoiden kanssa mietitty, miten voisi konkreettisesti auttaa maahanmuuttajia. Agricolan seurakunta on toiminut koollekutsujana. Kaupungin yhteistyö Loviisan Järjestöt ry:n kanssa.	**On toteutunut**
Paljon terveyspalveluja käyttävien potilaiden kartoitus (tarkennettu hoitosuunnitelma).	Käyntimäärät.	*	

Sosiaalisen kuntoutuksen jalkauttaminen.	Toteutunut toiminta.	*	
Ohjaamo-toimintamallin hyödyntäminen.	Osallistuja- ja asiakasmäärät.	Ohjaamo-toimintamalli on integroitu kaupungin nuorisopalveluihin. Etsivän nuorisotyön ja Ohjaamon asiakkaita oli yhteensä 128 (Vuonna 2022: 142). Vuonna 2023 Ohjaamossa on ollut ennätysmäärä asiantuntijoita, joiden palveluita nuoret käyttivät ahkerasti viikoittain.	**On toteutunut**
Suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Palkataan S2-opettaja, joka toimii kieli- ja kulttuuritietoisen varhaiskasvatuksen asiantuntijana ja päiväkotien tukena. Tehtävässä painottuvat kielitietoisen pedagogiikan kehittäminen, kielen oppimisen tukeminen ja inklusiivinen varhaiskasvatus.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Varhaiskasvatuksessa on pysyviä toimintamalleja, rakenteita ja käytänteitä monikielisten lasten kielen oppimisen tukemiseksi.	**On toteutunut**

Varhaiskasvatuksen vuorohoitoa laajennetaan vastaamaan paremmin asukkaiden tarpeita. Myös ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille tarjotaan harkinnanvaraista vuorohoitomahdolli suutta.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Toteutunut jo vuonna 2022. Varhaiskasvatuksen vuorohoito laajennettiin silloin Ruukin päiväkotiin ja ensimmäisen sekä toisen luokan oppilaille on tarjottu harkinnanvaraista vuorohoitomahdolli suutta.	**On toteutunut**
Nuorille suunnattujen päihde- ja mielenterveyspalvel uiden kehittäminen alueellisesti Itä-Uudellamaalla.	Toteutunut toiminta.	* Ohjaamossa käy säännöllisesti nuorisoaseman mielenterveys- ja päihdesairaanhoitaj a kartoittamassa nuorten avun tarve.	
Systeemisen toimintamallin juurruttaminen lastensuojelussa sekä lapsiperheiden sosiaalityössä.	Toteutunut toiminta.	*	

Asiakkaan suostumuksen mukaisesti aktiivinen yhteistyö eri toimijoiden kesken. Selvitetään työllistymisen esteet, asiakkaan osaamistausta, tahtotila ja voimavarat. Saadaan asiakkaita siirtymään työllisyyspalveluista eteenpäin oikeaan palveluun.	Toteutunut toiminta.	Nuorten työpaja LovLuotsissa on käytössä vakiintunut toimimalli tarvittavine suostumus- ja kartoituslomakkeineen, yksilövalmentaja auttaa nuoren asioiden eteenpäin viemisessä. Nuoren tilannetta seurataan koko nuorten työpajalla olon ajan sekä varmistetaan tarkoituksenmukaisen jatkopolku. 30.9.2023 asti toiminnassa olleella Seinättömällä pajalla oli käytössä kirjallinen suostumus tietojen vaihtoon yhteistyön mahdollistamiseksi. Työpajavalmennuksen keinoin selvitettiin henkilön työllistymisen esteitä ja niihin liittyviä jatkopolkuja.	**On toteutunut**

	Huomataan ajoissa koulupudokkaat ja vailla koulutusta olevat.	Toteutunut toiminta.	Nuorten työpaja tekee yhteistyötä kaupungin etsivän nuorisotyön, ammattioppilaitosten ja Uudenmaan TE-toimiston kanssa. Nuorten työpajalla autetaan 18 vuotta täyttäneitä opiskeluun hakemisessa jatkuva haku huomioiden. Työpajalle voi tulla ilman ammattia tai ammattiin valmistuneita nuoria, lukion käyneitä sekä ylioppilaita. Vuodesta 2022 Nuorten työpajalla on ollut käytössä PAIKKO-osaamistodistus. Perusopetuksessa on käytössä poissaolon rappuset. Opinto-ohjaajat seuraavat tilannetta VALPAS ohjelmalla.	**On toteutunut**

Edistetään hyvinvoinnin eri ulottuvuuksia.	Yhteistyö yhdistysten kanssa.	Hyödynnetty / Ei hyödynnetty.	On hyödynnetty. Esimerkiksi liikuntapaikkojen hoito, kyläillat, Harrastamisen Suomen malli. Kaupungin hyvinvointipalvelujen, Loviisan Järjestöt ry:n, sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja vammaisyhdistysten yhteinen Loviisan yhdistysfoorumi käynnistyi. Yhdistysfoorumi kokoontui kaksi kertaa.	**On toteutunut**

Yhdistystoiminnan avustaminen.	Toteutunut toiminta.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta myönsi avustuksia kulttuuritoimintaan 43 000 euroa, liikuntatoimintaan 47 108 euroa ja nuorisotoimintaan 28 122 euroa. Muita asioita joita kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta avusti rahallisesti olivat: • Loviisan Sibeliuspäivät • Loviisan Uimaseuran uimahallimatkat Kotkaan • Liljendalin ja Pernajan Folkhälsanin uimakoulut Liljendalissa, Pernajan kirkonkylässä ja Koskenkylässä • Kumppanuustalo Kulman vuokratuki Loviisan järjestöt ry:lle. Tämän lisäksi lautakunta avusti yhdistyksiä ja yksityishenkilöitä, jotka järjestivät kulttuuritapahtumia Asuntomessujen aikana 40 000 eurolla.	**On toteutunut**
Kokemusasiantuntijoiden käytön lisääminen eri palveluissa.	Toteutunut toiminta.	*	

Vapaaehtoistyöstä positiivisia malleja hyvinvoinnin edistämiseen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	Toteutunut toiminta.	Toiminta toteutunut normaalisti, koulumummot ja -vaarit olivat kouluissa ja päiväkodeissa. Ulkoiluystävätoiminta jäi sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyessä hyvinvointialueelle kaupungille. Ulkoiluystävätoiminnasta tiedotettiin aktiivisesti eri kanavissa ja tilaisuuksissa. Vapaaehtoisille ulkoiluystäville järjestettiin kesällä ja talvella yhteinen tapaaminen. Uusille vapaaehtoisille järjestettiin syksyllä suomenkielinen ja ruotsinkielinen koulutus. Kaupungin koulutetut vapaaehtoiset ulkoiluystävät ulkoilivat viikoittain ikäihmisten kanssa, joiden toimintakyky on heikentynyt. Ulkoiluystäviä on noin 55 ja he ulkoilivat ikäihmisten kanssa noin 3 000 kertaa.	**On toteutunut**

Liikunnallisen elämäntavan rakentaminen (Liikkuva-hankkeet).	Toteutuneet toimenpiteet.	Kaupunki sai avustusta liikunnallisen elämäntavan kehittämiseen sekä yläkoulujen Liikkuva koulu hankkeelle. Hankkeet sisälsivät toimenpiteitä arjen liikkumisen lisäämiseksi esimerkiksi koulutusta ja välinehankintoja, uusien toimintatapojen kokeilua ja tapahtumia.	**On toteutunut**
Liikuntapaikkoja rakennetaan ja peruskorjataan vuosittain. Yhdistysten liikuntapaikkarakentamisen tukeminen eri ikäryhmät huomioiden.	Toteutuneet toimenpiteet.	Isnäsin lähiliikuntapaikka valmistui. Uuden Senioripuiston avajaisia vietettiin 25.5.2023.	**On toteutunut**
Perhekeskuksen kohtaamispaikkatoiminnan edelleen kehittäminen.	Toteutunut toiminta, osallistujien määrä.	*	

Kumppanuustalo Kulman toiminnan tukeminen.	Toteutunut toiminta, käyttöaste, osallistujien ja eri ryhmien määrä.	Kulmassa kokoontui vuonna 2023 aikana 469 ryhmää (8 % enemmän kuin edellisenä vuonna), joissa oli yhteensä 5 609 osallistujaa (+34 %). Käyttöaikaa oli vuonna 2023 yhteensä 1169 tuntia (+28 %). Vuoden aikana pidettiin Kulmassa perjantaisin kaikille avoin kahvitupa (39 kpl). Keskiviikkoisin tarjottiin avointa digiopastusta sekä yhdistys-toimijoille että muille (36 kpl). Tapahtumia Kulmassa yhteistyössä Loviisan kaupungin ja yhdistysten kanssa oli mm. Unelmien liikuntapäivä 9.5, Vetreänä ja virkeänä kaiken ikää 6.10 ja yhdistysten joulumyyjäiset 9.12.	**On toteutunut**

	Terveys- ja hyvinvointiluentojen järjestäminen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	Järjestetyt luennot, osallistujien määrä.	Liikuntapalvelut järjesti yhdessä Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n kanssa kuntotestauspäivän jonka yhteydessä annettiin henkilökohtaista liikunta-neuvontaa. Osallistujia oli 100. Kumppanuustalo Kulmassa järjestettiin etäkatsomo senioriviikolla Vanhustyön keskusliiton järjestämälle etäluennolle Ikääntyneen hyvä ravitsemus ja liikunta toimintakyvyn ylläpitäjänä (9 osallistujaa). Kaupungin hyte-palvelujen hyvinvointiluento Nivelpiirille (10 osallistujaa), Liljendal Pensionärer (35 osallistujaa) ja Valkon eläkkeensaajat (21 osallistujaa).	**On toteutunut**
	Kaupungin ruokapalveluissa selvitetään mahdollisuutta hakea Sydänmerkkiä ruokalistoille ja haetaan merkkiä.	Selvitys aloitetaan 2021–2022, käyttöönotto 2022–2023.	Selvitystä ei tehdä, vaan panostetaan ja kehitetään koulu- ja päiväkoti-ruokailua.	**Ei ole toteutunut**

Hyvinvointia tukeva ympäristö kestävä kehitys huomioiden

Tavoite	Toimenpide	Indikaattori	Toteuma 2023	Tilanne 2023
Edistetään turvallista ympäristöä ja arjen turvallisuutta.	Yhdyskuntarakenteen suunnittelussa on aina tavoitteena terveellinen, turvallinen, viihtyisä työ- ja elinympäristö, jota edistetään kaavaratkaisuilla, -ohjauksella ja -määräyksillä.	Osallistumisen myötä syntyneet ratkaisut toteutetaan kaavan hyväksymisen jälkeen.	Liikenneväylät ja kaupungin palvelurakennukset suunnitellaan lähtökohtaisesti esteettömiksi.	**On toteutunut**
	Rakennusten kunto.	Käyttäjäpalaute ja kuntokartoitukset.	Käyttäjäpalautteen perusteella tehostettiin vastauksia palvelupyyntöihin, mutta henkilökuntavaje on hidastanut kehitystä. Rakennusten kunto on edelleen vain tyydyttävällä tasolla. Lähes kaikki rakennukset on kuntotarkastettu, mutta tietojen kokoaminen yhteen hallittavampaan muotoon on tekeillä. Hajanaisen tiedon perusteella pyrittiin nostamaan esiin tärkeimmät kohteet.	**Osittain toteutunut**

Sisäilman kunto.	Käyttäjäpalaute.	Uusia sisäilmaepäilyjä on edelleen tullut jonkun verran, mutta kokonais-tilanne on parantunut. Huomattava osa resurssista käytettiin sisäilma-ongelmien etsimiseen ja korjausten tekoon. Kun suurempi osa rakennuksista saadaan peruskorjattua, sisäilmaongelmat vähenevät. Tähän menee vielä vuosia.	**Osittain toteutunut**
Turvallinen liikenneympäristö.	Liikenteessä loukkaantuneiden määrä sekä käyttäjäpalaute ja kuntokartoitukset.	Vuonna 2023 Loviisan alueella liikenteessä loukkaantuneita oli 15 (2022: 10), kuolleita oli kaksi (2022: 0) (2019–2023 vuosien keskiarvo: 11,4 loukkaantunutta, kuolleita 1,2). Viralliset liikenneonnettomuustiedot perustuvat poliisin tietoon tulleisiin tapauksiin. Kyläilloissa palautetta annettiin Elimäentien heikosta kunnosta sekä Sarvisalon nopeus-näytön toimimattomuudesta.	**On toteutunut**

Arkiaktiivisuuden lisääminen: -kevyen liikenteen väylien kunto ja kattavuus -liikuntapaikat ja puistot.	Käyttäjäpalaute, tehdyt toimenpiteet.	Kuningattarenrannan uudelle asuinalueelle rakennettiin kelluva silta Loviisanlahden yli ja pitkospuureitti, jotka tarjoavat alueella liikkuville esteettömän mahdollisuuden merenranta- ja jokisuistoluonnon tarkkailuun. Uuden skeittipuiston suunnitelmat valmistuivat joulukuussa 2023. Isnäsin lähiliikuntapaikka valmistui. Uuden Senioripuiston avajaisia vietettiin 25.5.2023.	**Osittain toteutunut**
Esteettömyys- ja saavutettavuusohjelman toimenpiteiden toteuttaminen.	Tehdyt toimenpiteet esteettömyyden edistämiseksi.	Kuningattarenrannassa pidettiin esteettömyyskartoituskävely 9.10.2023.	**On toteutunut**
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelma ja sen tavoitteiden toteuttaminen.	Toteutunut / Ei toteutunut	Kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelman tavoitteen mukaisesti kaupunki pyrkii kehittämään miellyttäviä ympärivuotisia ulkoilureittejä. Kaupunki hankki talvella 2023 Snowdog-laitteen, jolla ajetaan talviulkoilureittejä muun muassa soveltuviin virkistysmetsiin	**Osittain toteutunut**

	Itä-Uudenmaan turvallisuusohjelman Loviisan toimenpideohjelman toteuttaminen.	Toteutunut toiminta.	Itä-Uudenmaan turvallisuustyöryhmän toiminta lakkasi syksyllä 2022. Loviisan toimenpideohjelma on toteutunut.	**On toteutunut**
	Vähennetään ympäristön kuormitusta kaupungin kiinteistöjen jätteiden lajittelua lisäämällä.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Loviisan kaupungin kiinteistöissä kehitetään jatkuvasti hyötyjätteiden lajittelua, sekä noudatetaan määräysten ja lainsäädännön vaatimuksia.	**On toteutunut**
	Lajittelemisen opettaminen kouluissa ja päiväkodeissa.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Luonnollinen osa toimintaa.	**On toteutunut**
	Koulutukset henkilökunnalle lähisuhdeväkivallan tunnistamisesta ja puheeksi ottamisesta.	Koulutustilaisuuksien määrä ja osallistujien määrä.	*	
Ylläpidetään ja lisätään asumisympäristön viihtyvyyttä ja merkityksellisyyttä.	Kaavaratkaisut ja -suunnitelmat ja niiden toteutus: esimerkiksi paikkatietokyselyst ä huomioimme paikan merkityksellisyyden ja toivotut parannukset toteutetaan.	Toteutetaan valittujen ratkaisujen pohjalta laaditut suunnitelmat.	Kaavoituksen yhteydessä kuullaan osallisia ja otetaan vastaan palautetta. Palaute huomioidaan mahdollisuuksien mukaan suunnittelussa.	**On toteutunut**
	Siivoustalkoot.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Elinkeino- ja infrastruktuurikesku s ei järjestänyt siivoustalkoita vuonna 2023.	**Ei ole toteutunut**

Vieraslajien torjunta.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Yhteistyö kyläyhdistysten kanssa vieraslajien poistamiseksi on toiminut hyvin. On torjuttu lupiineja, jätti-palsamia, jättiputkia, jättitatarta ja kurtturuusuja, sekä espanjansiru-etanaa.	**On toteutunut**
Pörriäisketojen muodostaminen.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Kaikessa vaihettumisvyöhykkeiden hoidossa huomioidaan luonnon monimuotoisuus. Suositaan kaikkia kasvukerroksia (puu-, pensas-, varpu/ kenttä- ja pohjakerros) ja jätetään lahopuuta. Lillängarna laidun Haravan-kylässä jatkunut ja laidunalueilla Bastion Ungernin kupeessa oli nautoja.	**On toteutunut**
Palstaviljelyn mahdollistaminen.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Loviisan keskustan tuntumassa viljely-palstoja on Antinkylässä Haravankylän-tien varrella ja Uudessakaupungissa Niittykadun varrella.	**On toteutunut**

Lisätään viihtyisiä ja toiminnallisia oleskelutiloja (julkinen taide, kausivalot, grillipaikat, roskikset, taukopenkit, kukkaistutukset ja puistojen siisteys).	Toteutunut / Ei toteutunut.	Vuoden aikana laadittiin Loviisan kaupungin taideohjelmaa, ohjelma sisältää periaatteet julkisen taiteen sijoittamiselle. Kuningattarenrantaan rakennettiin viihtyisä monipuolinen puistoalue hulevesialtaineen sekä Victorian-aukiolle tilattiin julkinen taideteos. Niin kutsutun Rantapromenadi-projektin opasteiden valmistelu kuten tekstien tuottaminen.	**On toteutunut**
Ajan tasalla olevat opasteet, myös digitaalista opastusta (verkossa, led-taulut, sovellukset).	Yhteydenottojen ja valitusten määrä, palautteen määrä.	Selkeällä tiedottamisella ja tietojen aktiivisella päivittämisellä verkossa ja somessa pyritään vähentämään asiakaspalvelun kuormitusta.	**On toteutunut**

	Nostetaan merkityksellisiä tarinoita ja henkilöitä Loviisasta asukkaiden tietoisuuteen – tuo kaupunkia tutuksi ja lisää kotiseutuylpeyttä.	Positiivinen näkyvyys eri medioissa, palautteen määrä.	Loviisanlahden itäpuolen kävelyreitti lahden pohjukasta Plageniin varustettiin kylteillä, jotka kertovat reitin varrella olevien paikkojen historiasta ja luonnosta. Uusi reitti sitoo yhteen Harjun kävelyreitin ja Ehrensvärdinpolun opastetut reitit. Museon näyttelyt, opastukset, pedagoginen työ ja viestintä on myös tehnyt Loviisan historia tutummaksi.	**On toteutunut**
Edistetään saavutettavuutta digitaalisia menetelmiä hyödyntäen.	Digiturvallisuudesta huolehtiminen.	Tietoturvaloukkausten lukumäärä.	On huolehdittu, ei vakavia loukkauksia, asiaa nostettu jatkuvasti esille henkilöstön keskuudessa.	**On toteutunut**

Sähköisten lomakkeiden kehittäminen yhteistyössä kaikkien keskusten kanssa.	Käytettävissä olevien sähköisten lomakkeiden määrä.	Elinkeino- ja infrastruktuuri-keskuksessa sähköinen kiinteistö-vaihdannan palvelu sekä sähköisen arkistointipalveluiden käyttöönoton valmistelut 2023. Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun sähköisen arkistointipalveluiden, käyttöönotto vuoden 2023/2024 alussa. Webropol-ohjelma on käytössä ja sillä toteutetaan kyselyitä. Kaupunginkanslia keskus antaa käyttöopastusta tarvittaessa. Osallistavan budjetoinnin yhteydessä toteutettiin äänestys vahvalla tunnistautumisella.	**Osittain toteutunut**
Asiakaspalveluchatti (chatbotti) kaupungin verkkosivustolle.	Selvitys 2021, käyttöönotto 2022–2023.	Chatbotti-palvelu verkkosivulle - selvitys aloitettu.	**On aloitettu**
Sähköiset ilmoittautumiset tapahtumiin, toimintaan ja mahdollisuus maksaa osallistumismaksu verkossa.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Kansalaisopistolla käytössä ollut Hellewi-järjestelmä otettiin käyttöön myös kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa.	**On toteutunut**

Alusta, jolta löytyy Loviisan harrastustoimintamahdollisuudet.	Asiakas- ja osallistujamäärätilastoja nettisivun ja sovelluksen kautta.	Nuorille, 7.-9.-luokkalaisille, suunnattu sovellus Nuorispassi otettiin käyttöön vuonna 2023. Sovelluksen tarkoitus on auttaa nuoria löytämään harrastuksia.	**On toteutunut**
Diginuorisotyön työtapojen kehittäminen.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Toteutunut. Diginuorisotyötä tehtiin Discordin sekä SOMEn kautta.	**On toteutunut**
Itä-Uudenmaan sote-keskushankkeen neuvonta- ja ohjaustoiminnan käynnistäminen.	Hankkeen mukaiset tavoitteet ovat toteutuneet.	*	
Läheistoiminnassa otetaan käyttöön sähköinen yhteydenpito Klinik Pro sovelluksineen.	Sovellus on otettu käyttöön.	*	
Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön sähköinen tuloselvitys.	Toteutunut / Ei toteutunut.	Varhaiskasvatuksen asiointiohjelma otettiin käyttöön 1.11.2023, jonka yhteydessä myös sähköinen tuloselvitystä otettiin käyttöön.	**On toteutunut**
Sähköinen perhekeskus otetaan käyttöön osana ITUA-hanketta.	Sähköinen perhekeskus on käytössä.	*	

	Huomioidaan tasapuoliset mahdollisuudet osallistua virtuaalisiin tapahtumiin.	Tapahtumat, osallistujat, laitteisto.	Kaikkia kaupunginvaltuuston kokouksia oli mahdollista seurata suorana verkossa. Kyläiltoihin oli mahdollisuus osallistua myös etänä. Tapahtumien tiedottamisessa ohjeistettiin osallistumisesta mahdollisimman selkeästi.	**On toteutunut**

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

5 Suunnitelman laatijat

Loviisan kaupungin hyvinvointikatsauksesta 2023 on vastannut monialainen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) -työryhmä. Loviisan kaupungin toimielimillä ja vaikuttamistoimielimillä on ollut mahdollista lausua hyvinvointikatsauksesta. Kaupunkilaisilla on ollut mahdollista osallistua hyvinvointikatsaukseen vastaamalla kaupungin internetsivuilla helmikuussa 2024 avoinna olleeseen hyvinvointikyselyyn.

6 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä